КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

Масса а мехкашкара пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Советен Министрий Советен орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУВЛ 1923 ШЕРА ДЕНО

№ 153 (4790). ШИНАРДИ, 23 декабрь, 1969 шу. Мах 2 кап.

ЛАЬТТА ВАЙ ГАНЗ Я

Iалашмате цIоагIа уйла тIахьийта Iожоча юрта боахама къахьегамхоша колхозхой кхоалагIча Еррига союзни съезда материалаш. Боахмашка еш съезда итогашта хетадь собранеш я, цига цхьоай юртахошта хьалхашка отчеташ ю колхозхой съезда делегаташа. Геттара цIоагIа яржаш латт хIанз юрташка ленински юбилей сийна йолаеша социалистически язь. Цунца дувзадена керда дахкарал тIайаду колхозаша.

ЦIоагIа сарцагIбашка ба колхозхой юртбоахама производство дегIайоалаяра теннаш лахкъяран лаьттан продукташ яхара а уж пачхаьлакенга йоахара а даькъе дIанзарча боарамал тIехболлар.

Лаьтта вай бокъонца йола ганз я. БIарта когIар саика лаьтта лорадар, цун беркат дик тIехье совдахар ишта да парте ахархошта хьалхашка оттадаь декхар. Колхозхой кхоалагIча Еррига союзни съезде къамаьл деш ше юрта боахам дегIабоалабара дешлех дувцаш КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева кертерча декхарех лаьрдIад лаьттах эффективно пайда эцитех из кьаьинеш тоаделгех.

Нохч-ГIалгIайчен лаьтта леладерашка дукха уйлаш яйт хIанз ЦК Генеральни секретара цу дешаша. Бокхьалдар аьтча, республике цхьайолча колхозашкие совхозашкие ба а бии лаьттах эффективно пайда эцара гIулакха лерттIа уйла еш а цун беркат совдаккха гIерташ а. ТIеххьарча шерашка моттигаш кийсу лаьтта кIезигагIа яха гIерташ. Цо хьахьокх цхьадолча боахамий кулгалхоша лаьттан лоархIам кхета ца беш а из хьурмат деш ца лело дезалга ца хеваш а хилар.

Юрташка балхаш деш бола ткъаьнцдабола нах баьннаб боахаме лаьтташ бокъо йоацаш бешамашта дIалувцилга, кхашка гIолла някъаш дехкилга, оросительни сенгарашта някъаштен юкъе ца бахаш шерра лаьттан овсаш дутилга хIаттIабоацар лерттIа. Бокъонца лаьрхIача из лаьтта доацар да, хIаьта уж гIулакхаш кхьта а дика доацаш сонаде я деза. Колхозий совхозий агрономаш доахарейла ба шоай боахамий кхаш доаза, хIара лаьтта кIезигалга учет делае, цунах пайда эца.

Лаьттан эттара воккхагIвола моастагIа лерхIа доаш я ма ерзхинт эррози. Цо Iалашмате доккха зе ду кхашта, ноашта, даьтIенашта. Духхьала вай республике а шерра шера бIаьш геттараш йола лаьтта доаладу цо. Дукхаза а соцамаш доаьд цу Iалашмате дукха зенаш деча хIамашца лоаттабу къовсам цIогIбарах, цу гIулакха де деззараш белгаъяьд, акча хьожадаь, эррозета лаьттан телха ца дайтара чакхъяха еза мероприятеш белгалъяьй.

Республика хьалха лаьттача колхозашкии совхозашкии тIеххьарча шерашка цхьадола балхаш даьд эррозета лаьттан телха ца дайтара. Цхьабакъда, цхьадолча боахамашка вайна хадехете а, из лоархIеме гIулакх теркалдац. Ишта хьал кийсденнад Наурски района боахамашка. Дукха лаьтта тIомаро дIалоацаш латт цига. Хьалха овхаш хиина дикка лаьтташ петараш тIа а ьжина ака йиот йоацаш дисад Сунженски районе а.

Йоккхий торонеш я хIанз колхозийи совхозийи михагех хаген лаьтташ дохе ца дайтара, льукашкен гIомарашкен уж дIа ца лувцийтара, эррозена къовсам лоаттабара. Де певзар да царех лерттIа пайда эцар, оака лаьтташ, понеш, даьгIенаш кIезиг ца хилийтара берригаш из тIабахийта оарцагIбоалар.

Лаьтта тоадара Iалашмате лоархIаме да моттигашкарча органически удобренех шерра пайда эцар. Республика колхозашен совхозашен шерра шера эзараш тоннаш ширдаьнна кхо дула кхаьна. Дуккхача боахамашка лаьрхIа специализированни отрядаш а цу гIулакха вIашагIъехка. Ханнахьа дIа а дахье оахача хана лаьтташта кIал дохийт из, хIаьта цо лаьтта дика хьаьн а ду. Дукххача боахамий опыто хьахьокх органически удобренех бокъонца пайда эцаш хилча хьувкъам хоабаллал лаккхлуш хилар. Цудукъе цIоагIа теркам тIабахийта беза кхашка кхо диллара, хIара боахамо, отделене, бригада органически удобренеш яхара план кхоачашъелга Iалашде деза.

Дания цунна эцар, фуд хьожаш, ханнахьа эцаш дола гIулах деш леладе деза лаьтта, хIана аьча бокъонца ший йоакхо еча мара юха ца оззаш хьакенац цо ший беркат. Массехк боахам, отделени, бригада а вай республике хIанз лаьтта леладара культура лакха йола коллектив яха сийлех цIи лелаеш. ХIанз, колхозхой Еррига союзни кхоалагIа съезд хиначул тIехьагIа кхаьцара балхаш агротехника дIа из деххара чакхдахара кхы а цIоагIагIа оарцагIбаргба лаьтта леладераш, кхы а шерагIа яржаргья царна юкъе социалистически язь. Цу язь юкъе, лаьтта леладара культура лакхъяра баржача къовсама юкъе хьихаре дакъа лаьцар хIара производственни коллектива, хIара колхозек совхозек декхар да.

Шерача программах культтехнически балхаш да лаьрхIад вай республике. Дукха ахча да цу гIулакха хьахийца. Цхьабакъда, из новкъадаьле а, эсала латт вай районашка цу средствех пайда эцара гIулакх. Дуккхача колхозийи совхозийи агрономаш, бригадираш, звеньевойш къовсам лоаттабеш бац кердадар, хьалха латтар балха юкъедаьлара. Лаьтта леладара культура цудукъа доккха я цу боахамашка, теркал дац севообороташ юкъеяхкаьяра гIулакх, цонаш даьгIенаш тоаяра къовсам лоаттабац.

ТIадоагIача шерарча хьувкъама лард йоллара дукха балхаш де хIанз деш латташ. Юрташка шерра кийчо еш латт хьатIайоагIача бIаьстане. Цу гIулакха эттара хьалха де дезар да бIаьсти культураш дIаюаргйола деррига лаьтта ахар (из болх бе йиш йолаш я хIанз етта ха), ханнахьа техника тоаяр, дIаде дикагIча сортагIа йола фу кийчдар, кий диллар, кхьдола балхаш дар.

Хьоккхамеча Устава ларда тIа шоай Уставаш кийчде херже комиссеш я хIанз колхозашка болх беш. ХIара колхозо ше тIаэцача Устава тIа дIахадергда шийна дIахьожадаьча лаьттах дикагIа пайда эцара, из тоадара, цун беркат совдаккхара, оаха лаьттеш, даьгIенаш, цонаш шеръяра де дезараш.

Парте райкомий, райисполкомий, юрта боахама органий декхар да колхозашен совхозашен хIара денна лаьтта леладара культура лакхъергйоаца, къаьсткъаьстача боахамашка яьха ца Iеш дукхагIйолча колхозашен совхозашен лаьтта леладара культура лакха йола коллектив яха цIераш йоахаргйола гIулакх вIашгIехьдаккхар.

1970 шу В. И. Ленин ваь 100 шу дуза шу да. Шеко ма республика юрташкарча къахьегамхоша хьатIадоагIача шера хIаранектара беркат совдаккхара, ерригача культурай лакха хьувкъам хьлебара шоай низ кхоберг ца хиларах.

КРАСНОЯРСКИ КРАЙ. Хувцалуш латт пачхаьа Iаьдало юхахьийта 1897—1900 шерашка В. И. Ленин хинача Шушенское яхача Сибарет1арча юрта сибат. Къаьнарь ахархой цIенгаш даьгIача моттигашка хьалъуьттаи латт городера дераш санна дола дукхаза вIаштIардаь цIенош.

Ю. БАРМИНА сурт.
ТАСС фотохроника.

ПХЕ ШЕРА ПЛАН — ХАНАЛ ХЬАЛХА!

ХЬИНАР АЙДЕННА

Дикача къахьегама толамашца чакхдаьккхад петилетка кьаьлагIа шу А. Шерипова цIерагIча Нефтемаслозавода цхьайолча установкай цехий коллективаша. Мехкдаьтта продукци арахецара шера план укх деношка кхоачашъяьй Б. Ю. Чабисов керте лаьттача шоллагIча цеха коллективо. ХIанзалехьа планал совгIа арахийца продукци эзараш тоннаш я. Цу цеха установкашта юкъе хьалха латт ин. Горьковой, Баранов, Евтушенко керте лаьттача установкай коллективаш. Цар хIанзалехьа кхоачашъяьй хьакулача январь бетта хьалхарча декада задани а.

Ф. ГОРБАЧЕВА,
тха штате йоаца корр.

* * *

Хьинар айдена болх беш а ленински къахьегама вахте лаьттача Грозненски трикотажни фабрика коллектив. Продукцена реализаци кра цхьайтта бетта план ханал ах бутт хьалха, 15-ча декабре, кхоачашъяьй цо. Планах лаьохIачул совгIа реализаци еръя 150 эзар совгIача сомы мехха продукцена. Арахецача продукцега дIабоэда мах лохбарах укх шера пачхаьлакхена кходаьд итташ эзараш сомаш. Уж толамаш доахача къаьстта дика къахьийгаа мастераш Л. Халитова, О. Милкина керте лаьттача сменаш. Шор яхм а хьалха кхоачашъяьй шера план.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

Республикански тешкий театра Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота яларах йола

НОХЧ - ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

Кхуви йоагIача тIехьеша кхетам билара даькъе дика хIамаш карагIдувларах а берашта советски театр вIашагIделла 50 шу дузарна дувзадена а Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота йойла Республикански тешкий театра.

Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатела заместитель
М. МАМАЕВ.

Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь
Г. СКЛОКИН.

г. Грозный,
1969 шера 22 декабрь.

Нож. Е. И. Таала Нохч-ГIалгIай АССР заслуженни артистка яха сийлахь цIи яларах йола

НОХЧ - ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

Советски театральни искусство даькъе дика хIамаш карагIдувларех Нохч - ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика заслуженни артистка яха сийлахь цIи дойла Таала Евгения Иогановнана — Нохч - ГIалгIай АССР тешкий театра артистканe.

Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатела заместитель
М. МАМАЕВ,

Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь
Г. СКЛОКИН.

г. Грозный,
1969 шера 22 декабрь.

БОКЪОНЦА ВОЛА ГОВЗАНЧ, ТЕШАМЕ НОВКЪОСТ

ЧОАЛХАНЕРЧА балхий воккхагIа вола буровой мастер... Цу цIеро хетадойт из тенна, физически низ бола саг ва аьнна. Цхьабакъда, Андрей Дмитриевич Катасонов да яха, сатийна, юкъерча дегIара саг ва.

Цхьабакъда, Андрей Дмитриевича болх геттара цIоагIа сатем боабеш, лерттIа инженерни расчет яра дукха уйла е езаш болга да бакъ. Ховш ма хилара скважинага бурув тохаш, е цунна тохкамаш деш дукха дагадоацар хул. Вуральни инструмент моттаьа ца йолаш лоацаена ше, кIоарга скважина чу йиса а тарлу из, е тIалатта бокха низ лоа ца луш кагалуш моттигаш а кийсду. ХIаьта саг, из деррига лоиш а хиле — котвоал.

Хало тIаьттача буровикашта новкъостала ваха массалза кийча ва Андрей Дмитриевич. Из цунцаргда шоана молаагIча мехкдаьтта тохкачо. Аьтто дацаш цу тайнара хIамаш.

Дика дагадоагIа цкъа инструмент «ловцешнача» буровой вийха Андрей Дмитриевич цIи чьлеа сапиа ских хьима. Из кхоакамбоацар дIадаккхара мехкдаьтта ванна е лаьрхIар. Цхьабакъда сатем байар цар цементировочни агрегаташ яхарка хьежаш багIа. Шаьнха «Массаша а буровойра дIавала», аьнна цIогIа хьаьр. Бурувдеттачун моттиге а этта лебедка дIайолаьлайтар Андрей Дмитриевича. Шийна тIалатта бокха низ да ца могаш гарре эта йоллелар кхашка, цIур баьхар бокха низ болча электромоторех. Юххера а сантиметра тIехьа сантиметр, метра тIехьа метр йолаш скважина чура урагIа йоллелар турбай колонна. ТIаьхьа, доккха са а даьккха, хьажаюкъера хьалар кугаша дIа а воаккхаш воацца аьшар цо: «Хьаьб хIинэ шоай болх».

Дукха а масалош кхуза йиш я воазаш волча буровика ше юха ца кховеш къахьегаш хилара хьаькъельа. Йоккха практически опыт йолча Андрей Дмитриевича массе а хана эшачa моттиге лерттIа хьехар дала хов. Цул совгIа денни пайда кйбу цо керда, прогрессивни мехдончох. Эхь хетац шийна ца ховр къычаргара хьаьца, хатта. ХIаьта дукха инженераш, буровой мастераш, кхыбола специалисташ ба А. Д. Катасонов шоай хьехархо хилараx доькхал деш.

Цо вьнар Сунженски мехкдаьтта промысловой управлене мехкдаьттахоша теркалдаь ца Iош. Нохч-ГIалгIайчен кхыча районашкарча дуккхача мехкдаьтта лехаэеша а теркал ду. Воазаш ва из Даькен кхыча республикашка а. Дукха ха йоацаш ГуржегIа цхьаа буровой хиина авари дIаиккхара новкъостала ваха хилар буровой мастер.

Деррига а хIана дац ьнна дола ший сикхетамера вахар бурувдеттача балхашта хетадаь 55 шу долча Андрей Дмитриевича. Мехкдаьтта промышленносте болх беш ва из 1935 шера деиз. Къамаьла дукха тIера воацача буровика дуьйц:

— Дукха а дика профессеш, ХIаьта а сона дукхагIа еза сай яр. Буровик — тIеш тIарча разведчика тара ва, эгара хьалха цунна хоа «Iаьржа дошув» доалла моттиг малагIа я.

Лоацъяь курсаш чаккъяьхачул тIехьагIа волйелар из бойх ба. Дика бойла , хиларах тарра цкъь шу далалехка мастер ву цох. 1940 шера ер ЦIеча Эскаре ваха шу доаллашехьа болыу тIом. Цхьабарашта истори хиинд тIеииx, цхьабакъда, Андрей Катасоновна-м диллуш доаца биографе дакъа да из: Ленинградски фронт, Сийлахь-боккха Октябрь хьахинна кхуэрчa лорабар, човаш хилар. Вийрзачул тIехьагIа — юха а фронт, тIема совгIаташ.

ТIом йистебаьнначул тIехьагIа «Грознефтеразведка» тресте буровой бригада кулгахо волаш дIаболабу цо машарера къахьегам. 1946 шера Карабулаке хьожаву из, цу хана деза хьавоагIа из цига къахьегаш. 1951 шера хьожаву хIаьтта вIашагIъеллача тохкама участка начальникаьла. Карабулака участка эггара хьалхара начальник, оал Андрей Дмитриевичах.

Андрей Дмитриевич — Карабулак - Ачалукски мехкдаьтта доалла моттиг хьалхагIа гучаьяккхарех цаI ва. Мехкдаьтта скважиней конструкци селле чоалхане ца хилийтара хьовсам дIаболадьярех цаI, керда техникех хьалха латта технологи тIагIертта юкъехухьаш хьабоагIарех ва вов. Катасонов.

А. Катасонов — Карабулакски бурув деттача конторе меттал республике а дикагIболча рационализаторех ва. Цун дукха рационализаторски предложенеш производствена юкъейихьай.

Андрей Дмитриевича дукха тоаьй догдоахилга йоаца скважинаш. Царех тIеххьаръяр я Замапкулера № 4 йола эггара хьалхара юрски скважина. Цунна тохкам беча дага доацар а хиина Iалама хатаро породаш дIайикъа хиннай ва. Скважина кIалхарйоаккхаргйола цаI мара доаца гIулакх корадаьд уккхаь юххера а. Из да йиттъача водопроводни турбаех пайда эцар. Андрей Катасонове кулгал а деш Владимир Широкоступа буровой бригада Iалашмате халача хьалашка массехк бетта хий чу а детташ скважина дIайикъа моттигаш мукъаьккхаьй. Цу гIулакхо торо хилийтар скважина кIалхаръяккхарал совгIа, юрски мехкдаьтта даилла а. Цудукъа мастера В. Широкоступацен цун бригадацен цхьана Андрей Катасоновна а еннай Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота.

Коммуниста Андрей Катасонова хьинаре дакъа дуьц общественни вахаре. Карабулаке бахача дукхача наха баркал йоах цунна станица тоаяра цо йоакхо еш хиларах, хIаьта Кирова цIерагIча колхозо — балха тIа новкъостал дарах. Дуккхача шерашка къахьегамхой депутатий моттигашкарча Советашка хержаш хьавоагIа Андрей Дмитриевич. Из даим хержа Карабулакски бурув деттача контора партбюрон буркомеи членалла, «Сунжанефть» НПУ парткомен профкомен членалла, КПСС Сунженски райкомен Нохч-ГIалгIай обкомен членалла.

Къахьегара тIера, вадел дола сег ва Андрей Дмитриевич. Доккхача а эIламагIча а гIулакха сата новкъостал де даим кийча ва из.

Ший йоккха практически опыт цIоагIа раьза а волаш кьычарна, къаьстта а кагирхошта дIалел Андрей Дмитриевича. Йоакхо ю цо моттигерча къамах болча буровикий говзал лакхъяра. ТIехдика мехкдаьтта лехараш ба бурильщика гIонча Эсмуранев Султан, бурильщикаш Гомкортиев Iалаудин, Мурзабеков IабдалвоахIап, кхибараш. Цу массане а Андрей Дмитриевича цIоагIа баркал йоах шоаех бокъонца бола бурувдеттараш, шоай гIулакхa говзанчаш барах.

Авареш хаяча дезаяна гIулакхаш дIадахара дола балхаш лерттIа чакхдоахаш хиларал совгIа, уж авареш кIезигагIа хилийтара дукха ха йоаю Андрей Дмитриевича. Профилактика, авари йоацаш балхаш даре еррига правилаш кхоачашъяр хьалхарча моттиге да цун. Цу хьакъехьа къамаьлаш дy цо болхлой собранешка а производственно - технически курсий занятешка а; из дуца цо бурувдеттарашца.

...ВоккхагIвола мастер цIагIа лаха геттара хала да. Из даим буровойшка хул, кхьметтел хила ца везача хана а. Буровикаша, безаме бела а къежаш, дуьц цкъа ше отпуске волаш цхьан буровой тIа авари хиннилга хеза из берзача когаш тIа ювхаш маьчаш а йолаш цу саьхьате цига кхаьча хилар. Ханнахьа кхаьча хиннавар, из бахьан долаш сиха дIайоликхаеннай авари.

ТIадахна денхар кхоачашделга цIенхашта дIадеха, ведел дола, къахьегама тIера, безаме вола А. Д. Катасонов Сунженски мехкдаьттахой коллективо цIоагIа сий деш ва. Цунна еннай «За трудовую доблесть» яха медаль, «Знак Почета» яхен «Къахьегама Цеча Байракхеа» орденаш. ХIаьта дукха ха йоацаш Даьхен дезагIа дола совгIат — Ленина орден Социалистически Къахьегама Турпала ЦIе седкъен белар цунна.

Укх денощка Карабулаке чакхдаьлар Нохч-ГIалгIайчене мехкзойски тIоаяаш гучадахарахя цирна да деза гIулакхаш дараxи Пачхаьлакхен премий хьожанйтара кандидаташ белгалбелга. Царна юкъе белгалвaьв Карабулакски бурув деттача контора чоалханерча балхий воккхагIвола мастер А. Д. Катасонов а.

А. БАКАЛЮК.

Колхозхой Еррига союзни делегата дувц

КОЛХОЗХОЙ ДАГАБУВЛ

ГАЬННАРА гуш да Грозненски района 1 Мая цIерагIча колхоза культура ЦIа. Дукха ха яц колхозо ший гIишлаца из хьалдаь. Каст - каста боагIа уж укхаза цIаьни дагабала. шоай гIулакхех дувца, бе дезар белгалде. Тахан уж къаьстта дукха гулбалара бахьан дIр колхозхой КхоалагIча Еррига союзни съезда делегат — цар новкъост солхазараш леладеча ферма бригадир Еремкина Мария Семеновна Москвера цIаена хилар.

...Дика йовз колхозхошта Еремкиний цIи. Массехк шу да цо кулгаладеча ферма коллективо «Коммунистически къахьегама коллектив» яха цIи лелаь. Укх шера В. И. Ленин ваь 100 шу кхачара сийна тIайийцача социалистически декхарех хIара котама тIехьара 160 фуь гулде дезаш яр бригада, хIаьта дIабахача цхьайтта бетта гулдаьраш цул тIех да. Укх шера планал совгIа аьха миллион фуь дIаденнад ферма коллективо...

— Москве аз даьккхар массехк ди мара деце а, аьлар цоа. Еремкинас. — Деррига а дийца хьаргIоашаш дукха да цIаргадайнар. Къаьстта дег чу дижар столице балача наха тхоаш дера хьалшийдаь тIаэцар.

Сона хоз укх зале багIача дукхагIчарна кепайоалон тIаэа, телевиденеса, радио чу гIолла съезда болх бовзалга, КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева даьча къамаьлаген КПСС ЦК Политбюро члена, СССР Министрий Совета Председателан хьалхарча заместителан Д. С. Полянскис даьча доклада дагIийгIалга. Цу дукъа деррига а дувцаргдац аз. Бакъда, оаш безам ба са тIеийца керда Хьоккхаме Устав вай мехка общественноста эггара хьалха колхозхошта кхаш а дакъа лоацам оттадаь хилар.

Еррига а уйла тIаяхийта ладувгIаш дар тха новкъоста Леонид Ильич Брежнева деча къамаьлага. Се зале эгIаш сона лагъехар сай колхоз. Ма дукха хIама карагIдаьннад вайна укх тIеххьарча шерашка! ХIара колхозе вах кердача сийрдача цIагIа. Хьалхьий керда школаш, берий яслеш, тикаш, больницаш.

Къаьстта теркам тIабахийта дуьцар делегата колхозхой Еррига союзни КхоалагIча съездо колхозхошта хьалхашка оттадаьча декхарех.

— ДIа уйлаех оаш съезде дийцача лаьтта нийса леладара дешай, — йоалар Мария Семеновнас. Мел дукха лаьтта да вай колхозе оарш долаш, тIе болаш пайда ца эцаш уллаш. ХIаьта сорийкаш тIаьмаза кьамалаш? Цу тайпара гIулакх кхы дIахо ле йиш яц вай. Бокъонца хьажа деза колхозе пайда ца эцаш мел лаьтта ха. Лехара лелабу эррозела къовсам а. Нагахь санна вай деррига а оарцагIдоале уж кхоачашбоацараш сиха дIадоазадуреда. Пайда ца эцаш цхьаккха а квадратни метр лаьтта дита бекьо ян вай.

Колхоза экономика айяра, мехкана дукхагIа продукци яккхара хIара саг ше лаьгIоача низ ца кхобейс къахьегара тIехьайкар цо.

— Москвера цIаенача дьалхарча деношка тхоай ферма болхдешта дийцадар аз Социалистически Къахьегама Турпалхочунца колхозхой съезда делегатица. Рязанерча цIи хезача кон тIара солхазараш леладеча Зуева Зинаидайца айса хьоашал тассарах. Ше доахача толамех, цун опытах аьльа дукха дийцар цо сона. Зуевай опыт тхоай балха юкъейоалае даьрхIад оаха. ХIаьта кьатIадоагIача юбилейни шера йиъ аха миллион фуь гулде хьожаргда тхо. Цо укх шера гулдаьрел цкъан ахазем дукхагIа хургда.

— Нийса йоах тха Мария Семеновнас, — аьлар цул тIехьагIа къамаьла даьча Еремкинайца бола беча Грынина Аннас. —Оаха тхоай деш дезаа кхоачашдергда.

Зале баьгIачар тIоараш деттаз тIайийнар уж дешаш.

— Доккхий аз съезде вайна хьалхашка оттадаь декхараш, — аьлар Ленина орден леладеча хьайбаш леладеча бригада бригадира Идигов Йовкъана. — Уж кхоачашде а хьайбий продуктивность лакхъе а еррига торонаш я вай. ХIанз керттерлар да царех нийса пайда эцар, хьайбаш лерттIа Iалгара хилар.

— Вай хьаь-нoаной, боккхагIчар гIулакхаш хьалаца а дIахо дахьа дезаш а да тхо, — аьлар къоначa комсомолка Коццева Нинас. Тхоай хьинар, низ кхоебргбеи оаха колхозхой КхоалагIча съезда белгалдаь декхараш кхоачашдара.

Дахо цо дийцар колхоза комсомольцаша доахача къахьегама толамех, цар дикача гIулакхех. Колхозе болх а беш отзвача, техникумашка заочно дешаш ба дукха кагирхой.

Вийса яхална вIаши дагабувлаш, боахама экономика айра хьаьхам дехаш хилар колхозхой.

Г. ГАРСИЕВ.

СУХАЛБЕ ТЕХНИКА ТОАЯРА

Вай республика колхозийи совхозийи механизаторашта шерра хьалальиад Сунженски района механизаторий юртбоахама техника кийчъярах дола кхайкара. Раьза хинна тIаийцад из Урус - Мартана района боахамий ремонтникаша а. Цар квартальни планах тоаш еш хинача 47 трактора метта кIанзлехьа 50 тоьвьй. Трактораш тоаяра квартальни планал тIехкхоачаш а ю дика къахьегаш ба Нахтеречи, Ножай-Юрта, Сунженски, Гудермеса районий ремонтникаш а.

Цхьабакъда доаш да из доархIаме гIулакх лерра леладеш дола боахамаш а. Эсала дел техникех ремонт яра гIулакх Ведана, Ньысарен, Шаьла, Шелковской, Ачхой-Мартана районий боахамашка.

Юртбоахама техника тоаярга хIанжа мара леларгдац бIаьсти кь культураш дIаера балхаш а.

Из кхетаде деза тIехьадусача боахамий кулгалхоша.

15 ДЕКАБРЬ ТIАКХОАЧАШ ТРАКТОРАШ ТОАЯРАХ ЙОЛА СВОДКА

Районаш	Трактораш тоаяра проценташ
Ачхой-Мартана	60
Ведана	20
Грозненски	63
Гудермеса	87
МалгIабика	22
Нахтеречи	100
Ньысарен	10
Наурски	60
Ножай - Юрта	100
Советски	83
Сунженски	73
Урус - Мартана	123
Шаьла	58
Шелковской	58
«Грозаено» совхозаш	50
Консервни треста совхозаш	16
«Скотооткорма» боахамаш	80
Еррига республике	57

РАЙКОМА ПЛЕНУМ

Укх денощка Сунженски района Троицкая яхача станица культура ЦIагIа КПСС Сунженски райкома пленум хилар.

«Колхозхой III съезда итогех района партийни организацена хьалхашка лаьттача декхарех» доклад йир КПСС Сунженски райкома хьалхарча секретара В. В. Варлешкина.

Пренеех къамаьлаш дир «Сельхозтехника» МРО управлене начальника П. С. Табако, ЦIеча Эскара цIерагIча колхоза бригадира Н. А. Кузнецова, XX партсъезда цIерагIча колхоза парткома секретара М. И. Изьянова, Орджоникидзе цIерагIча колхоза председателa А. И. Точиева, Ленина цIерагIча колхоза председателa М. Э. Авазова, ВЛКСМ Сунженски райкома хьалхарча секретара Г. И. Афанасовас, «Победа» колхоза хьакхий-товарни ферма заведующе П. И. Локтева, XX партсъезда цIерагIча колхоза председателa В. А. Шумилова, юртбоахама производственни управлене начальника И. Н. Бачманова.

Дийцача дешах хоадам бола соцам тIоийцар пленумо.

С. ШАДИЕВ.

БЕРКАТЕ ШУ

Укх шера дукха керда продукци арахийцай Грозненски кондитерски фабрика бисквитни, карамельни цеха коллективаша.

Езаенний наха хоача чаме цар арахеца подмосковни, глазированни пряникаш, диабетикашта лаьрхIа хьаю сорбит теха диетически, диабетически, лимонни, кьийола печенеш. Ишта хоттаи я «Ленская» яха ирис, «Зоологические», «Ромовий» яха карамель.

Мерза кхача арахецара шера план кхоачашъяь я Баьнна 1970 шера четах къахьегаш ба хIанз фабрика болхлой. Берда шу лелеш гIйтархошта лаьрхIа 90 эзар сома мехха продукци арахецаргья цар планал совгIа.

З. ДОШУХАНОВА.

В. И. Ленин ваь 100 шу дизарга

БЕЛГГАЛА ВА А ВА СИЙЛАХЬ-ВОККХА САГ

Герберт УЭЛЛС

Уэллс Герберт (1866—1946) — гIоравьнна английска романист, воккхагIвола писатель — фантаст, публицист, СССР-е вена хиннав 1920, 1934 шерашка.

Россе вахa хиннав со, хIаьта цу хьакъехьа «Йоалдане йоалла Росси» яхача сай книжка тIа язда да, цига Ленинца дIаьхха къамаьл хиннад са, хIаьта кьачар дувцаш а тухха хезад сона цунах дола хIамайн.

Селлара оригинальни вола, цу тIа а тIом хьалехьа кхыметтел хулалургда аьнна хета йиш йоацача лоархIамека гIулакха тIа тела уйланхо вийсеннавацар сона цу ханнелца. Хеталора Россе юхейиса ерриге ресурсаш цун карa йолаш санна... Йоккха яр цун авторитет.

Цун сий дайташ хиина керттердар революционни переворот йолча денойка цо яхетанца уйлаш ярн гаьнна дIахо хургдар цунна бIаргагори дар. Цу хана массава a воагIар цунга хатта: ахераш а шок болаш а. ЛерхIар къоастам болаши уйла кIоарген хилларах латтар цун низ....

Массана а санна, шийна харец шиъ замани саг вар из. Тхо шинъ вIашагIкхийттен къамаьлаш деши хиннача хана, тхоах хIоране тхотховшта хетараш дувцар. ДукхатIча дакъе оаха дийцар ахархой кагийча боалламаштa меттел йоккха юрта боахам хьабенза барг ба хилларах — эггара хьалхара аха дийра йийн. дIейолаване бIарзI шу хьалхагIа дар из гIулакх, — хIаьта ишта цу хана цун хьайъ цу хIехнчаьра уйланиш дара цо хиннача Россена электрификации ерах а. Электрификаци яра идеях тешаш вацар со. хIана аьлча Россерча хин низа запасех хIама хацар сона. «Итт шу дальнача гIелла пIаькха юхавола хьо», — йоахар Ленина са шеконна жоп луш.

Ленинца къамаьл деш се волча хана, сайца къамаьл деш волчул дукха чIоагIагIа хьашт дар сона цкъхара беседа се. Сона дийцинадар тхоаш фу вах дар; цIераш болаш, наха доазаш да е малагIа нах да, кьаьна да е кьона да. Со цецваьнкхавар Ленин дегIа тешна волаш хилларо, хIаьта иштта цун тамашийнача кадайлой дегIа ихьалхалой. Цхьабаьнда хIана, дийта шу хьалхагIа нзаьнча сай кинжката йьожаш, цу ханара собатеш юха хьалагилувцаш. сайна бIаргабайнача гIорбьнача кхыча нахаце Ленин вийсеш со волча хана, кхетаде волалу со, из ма тIехьайннача йоккха а лоархIаме а исторически фигура хиннай. Адамий вахаре «сийлахь-боккхийча нахага» ховзамболлаш дола дакъа кхоач яхача теореиа тIехьа тац со цхьайкьда, нагахь санна вай халкъа сийлахь - боккхийча викалий хьакъехьа, мел дьица а, къамаьл юкъе доалаш хьле, тIакхха со мукIарал де доаш ва, Ленин, кIеззигагIа хиннавале а, белггала сийлахь-боккха саг хиннa хилара...

Ленин волча со вийсенначa хана, из могаш воацаш вар. Кастенетта шийн болх юкъагIбеха бергаш улар из, 1922 шу доладеннача кхье дораша болх — вIалла бе а мегабоьйцар Ленина, хIаьта цу шера аьхки пхьалоча дакъе алаш дIалехьир «из, тIаьхха 1924 шу доладеннача кхе Ленин велар. Долче, мехка дийна кулгалда цо йоакхар собатехи йолла йолa пхе шерал кIеззигагIа ха яр. ХIаьта а, цу юкъа цо эрсий халкъа юкъе лотайир цунна хьалхашка эгIа деррига дехкараш кхоачашдергдолаш йола лаьгIлургйола кхоллама энтузиазм, тхаи а тIехьа яхаш йола энтузиазм. Аллха Ленин, цо хьакхеллая вIашагIъеллая Коммунистически парти бальма долаш къиза тIехьа автократи на хулаши боккьоаша социальни хIалаж цо хулаши йисар эрсий революци. Цо кулгалдеш хиннача коммунистически парте олрит йоацдашехьа а, вIашагIехьа дарьлар чакхйоаккхаш йолча экспериментa аьттув болара хилаза дергдоаца хьалаш оттале. Iалашйир катеха хьабIашагIъеала, цхьабакъда мутIалье йола, из хиваасьаре хIанарча качахьалхаьяра революци хIама на юсаи хIалаьна хургйола хачахьаллаш аппарат хьаьра тоъал йола дисциплинированни кадраш.

Ленина хьнаре хьакьала революци чакх ма аьдига а тамашийна сиха тIадийрзар социальни организацаш чаккхьяра. 1920 шера, сона на бIаргавайначe хана, кьонача хьнарца IомаЙора цо Россена электрификаци ера торочаш. Беррагача мехка тоъаме кхоачашъеш латта дукха моттигера хлаваш санна цо дьарIача пхе шера плана идея, Днепрогэс — уж долла хIамеш дар хIанз цун кертa чу. Ленина беркате идеяш, уж хьакхеллар кхы па кисакхем санчуза тIехьагIа а, дIаьо воздействи еш я. ХIаьта цар воздействи тахан я, гучох, хьалхагIа санна чIоагIа я.

1934 шера юха эггара тIехьагIа са визит йолаш Москве вахa со волча хана Ленина Мавзолее хилар со, юха е бIаргавайра сона тенна вола саг. Из кхы а вIашагIа хеталора, боалоз санна бос бала яр юхь, хIаьта сатем боацаш лийна кулгаш сатийна дацар. Кхы а кераIа хилча санна хетар моя. Юхь-сибат сий дола цIенен, лийна волаш санна яно; цу тIара хьагора дега цIенагI денали — сага эггара дикагIа дола гIулаккаш. Сов хьалха тхьайсавар из, къаьстта а Россена.

(АПН).

В. И. Ленин Кремлерча шийн кабинете английски писатель Герберт Уэллсаца къамаьл деш ва. Октябрь, 1920 шу. ТАСС фотохроника.

ПАРТИЙНИ ВАХАР

ЦХЬАН ДЕЗАЛО САННА ДЕ ЛЕРХIАР КХОАЧАШДЕРГДА

КОММУНИСТИЙН лениски партена корагIаьннача сийлахь-доккхача гIулаккех цаI да чоллханегIа йола проблема, къамашIа юкъерча гIулакхий проблема, цо адамий исторе чухь эггара хьалха къоастаяв.

Къамашта юкъера гIулаккхаш, доттагIлени воашаллен гIулаккхаш саннеяхара, кхыча тайпара лерхIаш дац вай мехка чалкъаш, патриотически доккхалах дизве да цар догаш СССР-в къамаш дош тIехдика къоастаденах.

Вай парте шийн мутIарашта кхъе эзалар Россерча деррагача къамех дола хьалхe латта, революционни визаш, из хьахьовтав вай парте цIеро ше а. «Партe, цун къамах маIачах йола моллагIа тайпа уйла дIалкхао дукха эрсий аьнна а цa тулаш, россиски аьнна пIи тилаа шийх», — язьянь В. И. Ленина (В. И. Ленин, IV изд. Соч. том. 8, оагI. 462).

В. И. Ленина 1920 шера Кавказа коммунисташка ше дайтача доаллаш долча письмо тIа а тIехьа яздьа: «Дег тIера къоабалъо ва Кавказа советски республикаш, цаo аьхьача цхьагIоно буржуази болча хана бIаоrа цa йлаиача а буржуази строе хила йиш йоацача а тайпара йола къачий машара образец хьакхоллартхилара догдохаш гe кхао лIаьнча бакъехьа хет сайна» (В. И. Ленин, IV изд. Соч., том 32, оагI. 295). Владимир Ильич Ленина догдаьхао кхоачашхиннад: из шаьра бIаргагу йоккха йоацача тха районага хьежача.

Гудермес — дукха къаман дах город. Города а районе а 40 къамах бола нах бах. Цу къамий ийкалеше вежарашха цхьана гIулаккхаш лeладеш кийр хьалхокхаш дола масехаш Iалаьмате дукха доаладе йиш я.

Массехк шу хьалхагIа локомотивни депо балха вера хьоша кохно Иниев Махьмад. Эпсашха болча новкъостий В. А. Дмитриенко, Макарова, В. Виноградова гIонца слесаря-дизелиста, слесаря-электрика специальностащ Iомаьй цо. Производстве къахьегама хьоккхамаш а тойташ. Иначна голаме аййлад болх беча ийтирхой школе, 10 класс ийстеньиккхай, 1965 шера Орджоникидзевски машинньяьа техникум йистеньиккхай Махьмадa, хIана тепловоза машиниста помошникалла болх беш ва из. институтa 6-ча курсе заочно деша вагIа, къахьегамхой депутатий городской совета депутаталла хержав.

Кхетам баллара боккхача лоархIаме ба цхьана ду болх, тхьалхашка латта декхараш цхьана кховзашдер. Дуккхаче къамел йола нах чубоагIача цу тайпарча коллективай партийни организацей опыто деха тоьал ду. кхетамаш хьехьна болх а беш производстве дама цхьала бувзам доттабаро цхьа лезал санна хила йоьха безам оттийташ хилар. Из къахьегамерча доттагIлени вIашIн тешам хилареш уйла чIоагIъю социалистически ялъ — пахала, Гудермеса, Шаьла, МалгIайица, районий промышленностен юрта боахчен къахьегамхой традиционни яха.

Гудермесерча медицински инструментий завод районе эггара кьонагIа йола предпрояти я. Цхьан бертаца заводе бола беш ба 10 совгIча къамех бола нах. Цар тьаьш йола продукци заводи цехьерча 20 совгIча мехка йода. Укхача традиционни а хинна дIадоладеннaд Советски Эскаре волхараш сий деш накъаьйоалхалга. салaIари сайренаш вIашагIъехьилга, къидбасcа Капказ исторически моттигашка хьилга, и. кх. п. Цхьа дезал санна бьцаш, болх беш, деша бе заводa къахьегамхой. хIаьта цар шоай заводaл доккхал а ду. Дукха цa бoацаш а тIехьа республике кIехьамсача предприятех мo шоай из. хIаьта хIана производствени хьоккхамаш дика хиларах города сийлен Доска тIа йоккхай.

Тайп-тайпарча къамех бола кагий нахи мехкарий Гудермесерча № 2 йолча педагогически училише деша багIа. Укхаза ба эрсий, нохчий, гIалгIай, украинцаш, белорусаш, эрмалой, вегIий, ногIий, хIиной, дукхача кхыча къамех бола нах. Сакъердаме, дика бах дешa йогIа кагийхой, дика дешa а культурно сакаIа a хьо дарна. Училише вIашагIа а бола болх беш а Ивкова Джавата кулгалдеш йола художественни самодеятельноста ансамбль. Ансамбла репертуаре да СССР халкъий илленa халхараши. Партийни комсомольски организацеша интернациональни доттагIала сайренаш вIашагIъехк, къахьегамен тIемен ветеранаш йевлабоаx. Советски Эскаре волхараш вакъабоax. Цу тайпара сайренаш хиний ГПТУ-8, локомотивни депо, педагогически училише, медицински инструментий заводе, механически промысле, кхычахье. Комсомола горкомо лоархIаме мероприятеш кийчъеь катийхошта интернациональни кхетам балара.

Халкъа кица да «Гьаьарча мехка гаргара доаладо тешшахкхаш». ГIаьна хьалхагIа дена тьагIоагIача доттагIало вIашагIдуванталийт тхо вежарашха йолча Дагестанах. Из къаьсттa хьакьоккхаш дола масал — юкъе латтам тIа-тIа дукхагIа чIоагIлуш доагIаш доттагIала бувзамаш коммунизм хьалхьера опыт дIа-кха эзара дукъе кооте болаш лeладеча практически гIулакхий контакт. Гудермесен Хасав-Юртен предприятеша шоайна вIашин ду новкъостал. Юкъарча гIулакхa шоай вежарийн йежарийн болча Хасав-Юрта ух Гудермес ийкерал, производства новаторащ, пропагандисташ, партийни комсомольски болхлой. Иштта дIа-юхь ухалга чIоагIа пайдана лоарал оаха. хIана аьнна къевьлеча тоавнегIа йола методаш Iомакрал, производство вIашагIтIакхьакхарти доладерой дикагIа йола формаш бовзарал совгIа, тха доалачой вахара дикагIа нол йола оагIош йоаз наха, советски халкъашта юкъе вошал, доттагIала доттагIад хиларах дог теш.

Гудермесе къахьегамхой книжник тIехеш тIа кхьачад Дагестана писателий поэтий Стальски Сулеймана, Капиева Эффенди, Гамзатов Расула, кхыбарий башхалдика книжкаш. Гудермесски хасав-юртовски культура Шевнойн клубайн сценаш тIа дех вежарaьа йолча шин республикерча халкъий иллеш. Зрителех цхьаккха саг вацаш цу халкъий иллешан хьалхарашта дезаш ца душ. ЛоттагIало доккха беркат ду, шаккхе республика хоушд.

Интернациональна кхетам балар. Из уйла къаьсттa хьагIвчаьяр Ташкенте стихийни ситар хиннелга тхо кагийхошта хайнача лана. Советски Узбекистана столица юхаметтаоттаеч шоашта бийтилга дехаш дукха кагий сахи мехкарийн язар комсомола городской комитете.

Цхьа эзар сом ахча гулдаь Iадаар уж Ташкента юкъьахтел дарa фонде. Кагирхошта интернационални кхетам балара доккха новкъостал ду партен комсомола ветеранаша. Шоаш къамаьлаш деча хана цар дуьйц советски нахьа доттагIала нилах. Царех я Сайханова Маржан — 20-ча шерий комсомолка, Быстрицкий Виктор Александрович — парте иттаьлегIчен тхьайттIалагIчен съезда делегат, Дубовик Екатерина Романовна — Гудермесера эггара хьалхарa комсомолца, дукха кхыбараш.

Партийни комсомольски организацеша кертерадар къахьегамхошта дIалекхарашка чIоагIa лаьушIар, тешалдаш, хIара тIалхагача сагиа йоIан пролетарски интернационализмаш Советски патриотизмаш уйла дег чу йоссийр, моллагIча тайпара дале а националистически пережиткаш юкъедисарашта духьала къавн шийн гона чулостадаре, кхьдарец тIех хетарен тенденцеш духьало доосам лоттабар.

Новкъостаяжха ахьена гIулакхаш делалела, вIашин оагIув хьаллоналга, декхараш юкъара хилар кхетадетa — уж я Гудермеса районе бахача тайп-тайпарча къамех болча нахa юкъерча гIулакхий белгалагIa йола оагIош.

Цудухьа партийни комсомольски организацей а пропагандистий а дектар да марксистско-ленински пролетарски интернационализмашка дIахо пропаганда дукхагIа кхьа йоах кхы а шаогIа бIенежабе. Халахeте, а, тIехь а кIеззига моттигаш цо цхьайола мероприятеш эпизодически. юбилейни денощта четаь чакхйоаххаш, керда дIадоладаь пайдане гIулакхаш дизза чакх ца доалаш.

В. И. Ленина биографи, политически знаней лардаш, КПСС истори, политически экономи, философи, марксистско - ленински тоое цхьайола теоретически проблемаш Iомечa зана пропагандисташа массаза а дерригIа уйнабагIарашта хьалхашка хьоала къамашта юкъерча гIулакхий лаььара парте политика Iалаш лардаш. Цхьа дезал санна долча халкъех цхьа ха кховдаюхьа уйла, советски халкъа хьалхашка чIоагIа бехктокхаме халар кхетадергдоаз уйла вай сага дег чу йоссаяр — из а партийни советски организацей балха тIа белгалагIа йола оагIув.

Э. ИСАЕВ,
КПСС Гудермесски горкома секретарь.

БОЛГАРСКИ МОТТ IОМАБУ

Илья Николаевич Ульянова цIерагIча Чувашски пачхьалкхен университете болгарски мотт Iомабу кружок болх беш йола шоллагIа шу да. Занятешка ух историко-филологически факультетa тхьаь итт совгIа студент. Кружока кулгалдеш ва «Советская Чувашия» яхача республикански газета журналист Пейков Николай.

ХIара шера дукхагIа хул чуващой болгарски меттацара безам. Iилмахоша яхьнок, воребIагIча бIаьшерашa хьзараша етташ Болгарски держава ехачул тIехьагIа болгарска племений цхьа дакъа Средни Поволжье даза хайнад, цигара хьадоладеннад чувашски къам. Вож юхейиса болгарски племенаш МалхбоалеI Европа дIаьяха, шига славянашца вIашагIа йена, хIанзара болгарски къам тьохиинад.

Шин халкъа исторе дукхха легендаш приданешa я болгарашие чувашаши цхьаькхьара хьабаьнно хиларах. Из баьдy этнографе, археологе, лингвистика.

Укх шера Чувашски АССР-е чуваший материальни культура, халкъа искусство, фольклор Iомаеш хиннав болгарски Iилмахо-этнограф Иван Коев. Болгаре Халкъа Республикен Советски Чувашен Iомаьча Iалаьмате дукхача этнографически археологически материалий ларда тIа «Дунайски болгараштей чувашштей юкъерча этнически культурни бувзама хьакъехьа» йоаккха бола кхоаьб чувашски Iилмахочо Петр Денисова. Чувашски книжни издательстве арадаьннад книжка.

Тюрки меттанаца, ку дакъе чувашскицуна а, чIоагIа хьашт долаш ба Софийски университета студенташ. Укхаза цхьан группе хьехаш ва чувашски мотт ше цхьанне Iомабаь вола Iилмахо Елин Боев. Цу университете преподавательша бола беш а чебоксарка Валерия Цветкова.

Болгарска мотт Iомабеш ба Яковлев Ивана цIерагIча Чувашски педагогически института филологически факультетера студенташ а. Цар Болгарерча доттагIашта дIа-юха кьаатгаш ухийт, болгарски метталара йоазош эрсий чувашийн меттала доах цар. Кружока кулгалдеш ва Владимир Абашев.

Петр СЫМКИН,
АПН корреспондент.

ЯЛАТ ХЬУВКЪАДАРГА БОДА НИКЪ

УКХ ШЕРА ХА [illegible] эта-йоадамехьа, [illegible] ника вIаштIехьбаьккхарах, агротехника лаххача боараме хилийтарах дукххача колхозий наркийн, советски организацеша, къахьегамхошта мегар дIайийна культураш дика хьувкьае. Масала, Шелковской района «Путь к коммунизму» яхача колхозо 1688 гектарах хIаране тIара 23,8 центнер гурахьа дийна кIа даьккхар, Гудермесски района «Нохмаь» яхача колхозо 800 гектарах хIаране тIара — 23 центнер. Сунженски района «Победа» яхача колхозо [illegible] гектарах хIаране тIара — 22 центнер. Мичурина цIерагIча совхозо 685 гектарах хIаране тIара 22,7 [illegible] яьккхар.

Дуккхача колхозашкен совхозашкен во хьалкхеллзар ялатийна лаьрхIа хьажкIаш. БIарча хьайицача Шаьла районе гектара тIара 29,2 центнер яьккхар. хIаьта цхьацадолча боахамашка кхы а дукхагIа: «Джалка» совхозе — 31,7 центнер, Ленина цIерагIча колхозе — 44 центнер, XX-ча партсъезда цIерагIча колхозе 38 центнер. Шелковской района «Красный пахарь» яхача колхозе гектара тIара 32,5 центнер фуалъяька хьажкIаш яьккхар.

Дика толамаш даьхар дуга леладераша. Гудермесски района «Степной» яхача совхозе 1673 гектарах хIаране тIара 37,2 центнер дуга даьккхад сохха 17 центнер мара ца яьккхача. «Терский» совхозе — 43,4 центнер, «Красное знамя» яхача совхозе 49,9 центнер.

Генараш дика хьийкъар Сунженски района боахамашка: гектара тIара ШIеча Эскара цIерагIча колхозе 18,7 центнер, «Победа» яхача колхозе—17,3, «Путь к коммунизму» яхача колхозе — 17,1, «Восход» яхача колхозе — 23,2, Кирова цIерагIча колхозе 15,3 центнер яьккхар.

Грозненски района 1 Мая цIерагIча колхозе гектара тIа лерхIаш шин бIаь гаргга центнер бIьацдаараш даьхар, уж культураш хьттах кхейир Сунженски района «Ассинский» совхозе, «Победа», «XIX партсъезд» яхача колхозаша, кхычар.

Соьвла дика кхейир Урус-Мартана района къахьегамхоша, кинеаш — Шелковской района тхьашка — Ножай - Юрта района колхозаша.

Цу деррагача масалаш хьакхойт, республике культураш дIаьюкъаяре, наловой даьраIа уж дукхагIа яара, кийчъара йоккхий техоаш хилар.

РТА боахамерча гIулакхий критически уйла йича гучадоал дуккхача колхозашкен совхозашкен лаьттах хIаьа а кIеззига пайда эцаш хилар, дIадийнар кIеззига хьувкъаш хилар, лаьтта лелалара культура кила мa йоагIара лаьа на хилар. Цу хIамай бахьанаш дукха да, бакъда, царех керттера бахьан да севооборотaш лелара юкъайоаллаш а гаьлараш а ца хилар. Севооборот — из цхьа моллагIча тайпара хувцаш культура дIадер а доацаш. Iилма лерда тIа культураш хувцаш дIайер да. деррагача агротехнически гIулакхашца кхьха дукхаденна а лаьтта, къаьстта аьлча, удобренеш яьларца, лаьттана обработка яр, дIайийнача культурашта гIулакх дарца дувзаденна. Из тIадерзадаь да юртбоахама продукташ кийчъяра пачхьалкхен гIайн кхоачашъяраш шарца боахама чура хьаштаьш кхоачашдераш.

Севооборотaш карадерзадар хьувкъам баккхара мел лоархIаме да бIаргаго йиш я опытни юртбоахама станце балхага хьежача. Укхаза 2151 гектар лаьтта кхо севооборот я. Кхьа а севооборота юкъара агротехнически приемаш я участкаш яхарт нарна обработка йи. Цхьача агромероприятей комплексах кхеттаица пайда а эцаш, опытни станце хьалхагIа хIаране тIара 20,1 центнер йоаккхаш хиначa 25,1 центнер йоалах хIанз.

Лаьтта лелалара культура лакхьача а дIайийла культураш хьувкъаенча а севооборотай [illegible]

Десятгача тайпара ца хьажкар бахьан доаш дукхахча колхозашкен совхозашкен телхаю маьраерзаь яьнна севооборотaш. Масала, юрта боахама Министерства совхозашка гурахьа дув аьнт 3 процент, коартолаши баьцадараши 35 процент, цкъа дIадийнача культураш дукхача хьаьнча боахамашка хьалхха баьнаш проектах йоагIачул 30 процент кIеззигагIа дIайийнай.

Парте [illegible] октябрьски (1968 ш.) Пленума решенешка хьежжа юрта боахама Министерства оттаьча мероприятеех укх шера 9 колхозе совхозе севооборотaш юкъейоалле оттадьдар. Проект оттаьнцар 4 боахама мара, хIаьта цу гIулакхашта къастаьча средствaех бинна пайда ийбац.

Севооборотaш нийса лелаара боккхача лоархIаме да хIара кхай истори доьвар, тIаккха цу укх лертIа дIайийнасьергья культурам, удобренеш йоагIаргья, кхыйола агромероприятеш ергья. Цу гIулакха хIара боахаме кхай исторе книжка хила деза. Цхьадолча боахамашка, масала, «Красноармейский» совхозе хIара кхай исторе книжка дика лелалт. Цхьабакъда массанахьа дац из. Дуккхача боахамашка книжкаш лелалаш, е во леладу, йоазош хиннахьа, дизза дац. Цу дерриганенa новкъарле ю агротехнически мейоагIара культураш дIайийсьара, уж дика хьуврьъара. Цхьадолча боахамашка лелаяш севооборота организационни агротехнически гIулакхий система, кхашара сIай декаду, гIайнаца эгIа белгаленаш дIайоах.

ЛАЬТТАШПАРЕН хьабьашкарен йоала продукташ дукхагIа ялара кийчъяреи декхар кхоачашдеш чIоагIа тоаба беза севооборотaш юкъейоаллaра, карараяра, лелара болх. Из дара эттана хьалха юрта боахама Министерства, «Грознинос» объединение, «Консерврплодоовощь», «Скотоотекорм» яхача тресташа кхаданза шоаш тIехьожам лоттабе беза цу балла, лакьбе беза цу гIулакха бола производствени управленеш, колхозий, совхозий кулгалхой бехктокхам.

Цу дакъе дукха хIама дулургда специалисташка, къаьстта землеустроителашка, хIаьта уж хIара производствени управленина бий. Лаьттан участкаш къоастарал совгIа, лаьттах нийса пайда эцара тIалхожам доттабе а беза цар. Из доча хана де деза лаьтта михарен хашкен толха на дайтара деш дола балхаш а. Иштта бола белх 1970 шера 8 боахаме чакхбаккха беза: Грозненски района 1 Мая цIерагIчеи «Советская Россия» яхачеи колхозашка, Сунженски района Ленина цIерагIча, «Путь к коммунизму» яхача колхозашка, Наурски района «Красное знамя», «Родина» яхача, Шаьла района Ленина, XX партсъезда цIерагIча колхозашка.

Севооборот юкъейоаллаяри карараяри из да лаьттах пайда эцара порядок оттаяр, гектара тIара эггара дукхагIа продукци яккхар.

Цу йоккхача гIулакхага хьежа а из шийна бе холла а деккхарийла я парте районни комитеташ юкъьанцара партийни организацеш. ХIана дIара колхоз, дIара совхоз декхарийла я севооборот юкъейоаллара гIулакха тIа хьожам лоаттабе, хIаьта юкъейоаллаьча уж нийса лелайта. ХIанз колхозашкен совхозашкен шерра даржаш латт агротехнически кипар. Занятей программана юкъедаьха деза севооборотaш Iомадара дешаш, лаьтт тоадара, иллу а кхыйола культураш а хьувкъайтара вар бола лоархIам дIабовзийта беза, хьалха латтача севооборотaш юкъейоалaльча боахамий бригадай хьокхамех ахархошта дIалувца деза севооборотех йола беркат, практически пурчах хьакулар, из иштта дергда. Севооборотaш юкъейоаллареш карараяхареш [illegible]

[illegible]

Н. САВЕЛЬЕВА,
КПСС Нохч-ГIалгIай обкома боахамашкахь отдела заведующий заместитель.

Кемеровски область. Болх дIаболабайта кийчъяьй Малхбузен-Сибиререн металлургически заводa «1300» блюминги хаддаза [illegible] оборудовани йоахалла таллара болхаш деш да йоккхача цехе. ХIара корпусе йоккха металлургически шийла — чоь — болат — прокат—чакхйоаккхаш йола хаддаза заготовкаш яьа стана механизм балха шаьрдаьь ба балла-чакхаш.

Сурта тIа: «1300» блюминг йоахалла тоххаш латт.

А. Кузиркин сурт.
ТАСС фотохроника.

ТХОГА ЯЗДУ

ТОЛАМАША ТЕШАЛ ДУ

Ленински къахьегама вахте латтача Грозненски промывочно-пропарочни станце коллективо декабрь бетта планал сонгlа 3 эзар цистерна кийчъвьй, хlьта дlа ца хьош уж латтара ха а цормах йоагlачул сахьата лохъвьй.

«Тlехдика» цlенъяьй яха оценка лу ш. Криченкос, Горкуевс, Барговс, Лазаревс, Эздиевс кхыча промывальщикаша кийчъвьча цистернанта.

Московски кхачикей нов Иванниковий инициатива хьал а лаьца промывальщикаш ца хlинзле иттеш тоннаш фатагеи, обтирочни материалаш, пар, электроэнерги кхоньй. 1970 шера 21—22 апреле шоаш кхоньча материалашца болх бе лерхl станце болхлоша.

Г. АНОХОВ.

ПРОМЫШЛЕННИ ОБЪЕКТАШ ХЬАЛЪЕРАШ

Къаьстта дика къахьег пятилетка дизлагlча шера «Южмонтаж» автоматика треста Грозненски монтажни управлене гlишлошъераша. Канал дуккха а хlалла кхоачашъяьй цар пачхьалкхен плани тlаьйца социалистически декхараши. Монтажни балхашка дlабоза мах лехбарах управлене коллективо пачхьалкхена планал сонгlа баь пайда 317 эзар сом за. Къахьегама фондне лакхъара задани 103,3 процент кхоачашъяьй.

Дукхьал укх шера 11 бетта пар вlапагlда езза эксплуатаце дlачуенний 60 тайп-тайпара промышленни объект, дикеи тlехликен оценка еннай цу объекташта. Вай республике балхаш дая ца lеш дзалахарча вежаргашка йолча республикашка а балхаш деш ба цу управлене гlишлошъераш. Хlанз цар чакхдоахаш латт Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача заводе хьалъеча центральни газофракционирующи установкеш, пнеплошалочни канализации хьалъеча город Аргунера промбаза хьалъечира, кхычахьара монтажни балхаш.

Коммунистически къахьегама сийлен цlи яхиара а чlагlа хlовсам лоаттабу управлене коллективо. Хlанзлехьа коммунистически къахьегама ударник яха сийлен цlи лелаеш ва 108 гlишлошъер. Къаьстта дика къахьегаш белгалбаьнаб коммунистически къахьегама ударникаш В. Вильдиев, Ю. Соловьев, кхыбараш. Юкъера лаьрхlача дlара сменагlа нормаш 130—150 процент кхоачашъю цар. Дика къахьегама толамаш доахаш ба слесараш ш. Юрин, Усов, Назарчук, Добросердов, электромонтераш ш. Булгаков, Габриэлян, кхыбараш.

Управлене коллективо шийна зашца кхоачашдеш а дукха балхаш да. Ер шу чакхдоалача хана шоай балхлошта, инженерно-технически болхлошта гlулакхерча паха лаьхlа. Каспийски форда йисте хьалъеш бала садойа баха йистеникха дер)l ер. Город Астрахане хьалъяь лаьккхий производственни база, хlьта город Грозне уж санна йолча база кориусаш хlана хьалъеш я. Механизированни балхаш хьалъере вlаштlехьлоалийт монтажни балхашта индустриализаци е.

Цу монтажни управлене коллективо дег тийша я В. И. Ленин ваь бlаь шу дузача лен сийга тlаьйца декхараш толамца кхоачашдергхилара.

М. ПЛЮЩ,
КПСС Грозненски горкома инструктор.

Дукха за йисаж карда шу хьакка. Кхыча городашка бахача шоай гаргарча махага е новкъосташка грозненцаша ухийта телеграммаш, посылкаш къаьстта а дукхагlа хинай укх деношка. Грозненски керттерча почтанте ца бола сиха а дика а бу укх сурта тlа шоана бlаргагуча операторша, А. Н. Клименкоси М. Н. Лебедеваси.

П. Митакова сурт.

ДИКА ЛОАРХІАБУ

Вай мехка дукхача моттигашка дlаухийт Серноводски заводо арахеца минеральни хий. Из чlоагlа дарбанен пайдаденнада кер чу лазар долча наха.

Нохкха эц Серноводски завода коллективо. Укх шера планал сонгlа завода болхлоша арахеца лаьрхlадар 130 эзар шуша минеральни хий. Товарни продукци арахецарех продукцена реализаци арен шера оалл хана мет эй хьалха кхоачашъяьй завода коллективо. Укх юхедисача денoшка планал сонгlа реализаци ергъя 300 эзар шуша минеральни хина.

Къаьстта дика болх барца белгалъяьнна я Махмудова Зарас волгаиду шушаш юха а ювлии, кийчъеча бригада коллектив. Зарас цига болх бу 12 шу да, завода болхлоша чlоагlа лоархlаш енйлеш я из. Цун портрет массава а заводаеийлен Доска тlа хьалтеха йоал. Цун бригаде хьинаре къахьегарца белгалбаьнна ба ш. Цумарикова Хейла, Загудаева Александра, Дулаева Тlаус. Цу бригадал дукха тlехьаюсаш яц Силин Александр керте латта бригада.

С. ЧУХАРЕНКО.

ДОАКЪАР КИЙЧА ХИЛЧА

Іаьн замелаль продукци лох ца йалийтара лерттla кийчо яьй уха ферма хьайбаш леладерзша. Дика товльча помещенешка да хьайбаш, хьатlаьчад тоъал доакъар.

Хlанз оаха хlара lатта дийнахьа буси душ долча доакъара юкъедоагlа: 20 килограмм силос, 5 килограмм ча, 2 килограмм Гол, 40 литр барда цуна ю хlара lатта лаьрхlача, шиша килограмм концентраташ.

Дика хоаш да тхо, доакхена душ долча доакъара из рацион тlехълийна дика йоацилга. Укх шера lаламдаь доакъар тоъал доацандаь, ловлехой я, республике а доахац лелалерий балха опыт йоазе гlерташ хьайбий продукци лех ца ийнатара керда некъаш лех оаха.

Иштта, дlадахача шера каустически соза растворана кийчдаь на декха доладелар тхо доакхана. Цул ди мара эцашар из кийчдира. Хlьта кийчдаь чо пише дийнахь шера даькпар доакхена. Цу дукхе белгаладьаар тхона пши дийнахь тоъарг долаш мара ча кийчдо ца делалга.

Доакхана из доакъар дика дуаш иштта кийчдаьча чаша lаьсий а кхаба лаьрхlад оаха укх шера. Хlовта ча кийчдена хана, цуга лаьтта ца кхетийтара дукха за йоацаш бетон билла площадка кийчъяьй.

Ферма къаьстта дика болх беш гlа доярхаш Чепко Тамара, Шатаева Айша, Фролова Нина, Исаева Аниса. Къахьегама дисциплина лораеш, дезна балха график кхоачашъеш, шоай къахьегамца хьоккхам лу цар фермерча кхыбарна.

М. ХАДЖИЕВ,
Наурски района «Россия» колхоза шурий - товарни ферма заведующи.

ЛАЬТТА ЛЕЛАДАРА СИСТЕМЕИ ХЬУВКЪАМИ

Шаьла района боахамашка лаьттах пайда ийшта эц хьожаш анализ йича белгалдоал лаьтта леладара система пийсагlа лелаеча хьувкъам дикка тlех болга. Цу боахамий специалисташ lелама бехк дlатlебнла гlерташ.

Ер цу хоттамга диллача эхархочов реттара хала шу дар. Хlаьта а соахкарчул лохагlа ба района кхашкаоа чубена хьувкъам, хlьта хьажкlаш дlадахача шерашкарчул а дукхагlа ьылар — 2672 гектарах хlаране тlара 29,2 центнер. Планах кайрхlача тайпара — 17 центнер ьылар гурахь дувча ялата. Дика хьийкъар района кхашка шекарa свекла, гидуаргаш, кхыйола культураш. Уж культураш иштта дика хьакилар бахьан лаьтта леладара культура лахъвьлар да.

Хlанз района колхозийкен совхозашкен эшаш мел йола юртбоахама техника я, хlара шера дукхагlа лоаттаю боахамашта минеральни удобренеш, зеперча садоаххача хlамешкен дазаолшцен къовсам лоаттабара еша молхаш. Иштта, нагахь санна 1967 шера химически оасар аладам дийнача кхай 4700 гектара тlа дарь хиннадале укх шера из болх 10605 гектара тlа чакхбаьккхар.

Тха лаьттащка дlайийне хlама башха хьувкъам кхоачамболлаш удобренеш ца тайсача. Хlара гектара 1,5—2 центнерга кхоаеш удобренеш лу хlанз райове. Тха лаьттошка санна интенсивно культураш кхееш хила уж кlезига я, хlьта цхьайолча участкашкаш шера ши хьувкъам а боаккх механизатораша. Тlаккха керттерча дакъе райоча кхашка кхеча гурахь ючча культуриша, шекара свекла, гидуаргаша, тхьамко, хьажкlаша чlоагlа дукха пайдане вещеслеш дlайоах лаьттах. Цудухьа хlанз боахамашта тела удобренеш кхоибешн дикагlа пайда баргболча тайпарен тувсилга чlоагlа доархlаме хеташ да тхо.

Хьалхи цllаш дале а района боахамашка кхабу хьувкъам чlоагlа эргаш ба. Лаьттаех кийсга пайда эцаш, деррига кхашкара балхаш комплексах агротехнически дзчача хена деш долча боахамашка кхашкара чудахьа беркат а ка тlех долга гуш ба. Из шератара шерата совдулаш а да цига.

Цу боахамех дерхlа эза «Южный» совхоз, Ленинен XX партсъезден цlерагlара колхозаш, «Джалка», «Аргунский», «Шалинский» яхача совхозий цхьайола отделенеш.

Иштта, «Южный» совхозо гурахь дуъ кlа, хьажкlаш, шекара свекла зеба еьача лаьтта мара дlаеш. Эффективнегla хургйолча тайпара туве кхашке удобренеш, садоаххача зене йолча чоалилгашцен дазарашцен къовсам лоаттабу, хlьта керттердар — севообороташ телаеш ца ма дlалоа культураш. Цудухьа хlара шера юкъера лаьрхlача гектара тlара 25—35 центнер гурахь дуъ кlа, 30—40 центнер хьажкlаш, 300—400 центнер шекара свекла чувц боахама механизаторашна шоай кхашкара.

Гурахь ючча культураштa лаьрхlа оаха лаьтта августе сентябре бетташка кийчду укхаза. Шекара свекла ваим гурахь дийра кlа чуйиcача кхай тlа юв. Хlаьта цу культурана лаьрхlа хьалхе а кийчъеь зебь е гурахь, е lий цlаьхе а юха оах, органо-минеральни смесь а екхаш. Укх шера а гурахь ю культураш силоса лаьрхlа культураш дийнача кхею укхаза. Цудухьа шийхинналь дlайийна уж дlанз гектара дикаца хьала тlа я.

Тlаьоагlача шера свекла кхергйолча лаьтта кхо диллаз совхозе механизатораша, шоалагlа из лаьтта ьйде а баьнаб.

Цу тайпара гlулакх деш цар культураш кхеер бахьан долаш, укх шера хаоттаи хила хиннабоаллашехьа, хlара гектара тlара 25,1 центнер кlа, 101 центнер шекара свекла, 30 центнер хьажкlаш чуера боахама кхеш лелаераша.

Лог гlоллоаккхаш дар XX партсъезда цlерагlча колхоза механизатораша шоай кхашкара чуене бернат о. Хlара гектара тlара 18,5 центнер кlа, 38 центнер хьажкlаш ьыар царна. Дика дар колхоза шекара свекла тхьамкен кхедераштa хьахиннар а. Цу боахаме хей декна лаьтташ дац, хlьта уж а лоалахой дарел толаш дэл. Тlаккха санна дашка йиш е цар хьоккхамаш дикка тlех хилар!

Керттердар севооборотaш телха ца еш дlайийнача культурешта лоттlа гlулакх лоаттадаьлга да. Гурахь ю культураш хьажкlаш гидуаргани хиннача дlа е йийна лоа уллаша хана мерра подкормка йир, хlаьта, хьажкlаш, шекара свекла хиннача йийнаяр. Свекла чуйиcача лаьтта хьажкlаш дlайийча чlоагlа дика хьувкъ уж.

Кхыча боахамий цхьайолча отделенешка а бригадашка а кортоагlа дувла дика хlамаш. Иштта, «Джалка» совхоза цхьолагlча отделене хlара гектара тlара чуена фуальахха хьажкlаш 48 центнерга дlакхьачар, шекара свекла 400 центнерга, гурахь дуъ кlа 19,1 центнерга. Дукхьал севооборото ца яххара хьажкlаш дlаэр бахьан долаш цу культура хьувкъам шоаза лакхбе аьттув баьлар кхаш деладерий.

Нагахь санна лакхе дийцача боахамий кхаш леладераша санна района кхыча боахамашке а лаьттошцара балхаш нийса даь даларе района кхы тlа а 3 эзар тонн цар тувмаргар шоай кхашкара. «Аргунский» яхача совхоза, Куйбышева цlерагlча колхоза, «Джалка», «Шалинский» яхача совхозий цхьайолче отделенешка лаьтта леладара культура хlана лоха хилара раьнал дукха сонгlа кхеде йиш йола елаг хьа ца хулаш дасар тха.

Нагахь санна XX партсъезда цlерагlча колхоза санна района юкъера лаьрхlача хlаре гектара тlара 18,5 центнер ялат чуйена даларе пачхьалкхенга ца пленал сонгlа эзар тонн дахача а шоай хьайбашта доакъара лаьрхlа кхоачамболлаш из юхедита вlаштlехьаргдар боахамий. Тха хьалашка цу тайпара хьувкъам кхебича а кхоачамбаь lе йиш ю.

Цудухьа тlаьоагlача юбилейни шера хьувкъам дикка лакхбара тlалерзадаь дар гурахь дена тха кхашка деш дола балхаш. Соахкарчул дикагlа лел лаьттан гlулакх делга укх шера. Планал сонгlа а дуаш соадж дийначул ши эзар гектара тlа дукхагlа дlадийо гурахь дуъ ялаташ. Соахх гурахь оаха леладо ер бlаьн долаш бlаьсто ала 3000 гектар лаьтта дасар районе, гlаьоагlача шера аха цхьа гектар лаьтта дутаргдаш тхо механизатораша — зебь аха ьынай. Цул сонгlа шекара свекла дlае хьаькъостадаь лаьтта деригача боахамашка удобренеш а товсаш шоалагlа ьаха доаккхаш дайт. Гурахь дийна ялаташ долча кхашка минеральни удобренешца подкормка е болабеннаб совхозашкен колхозашкен. Из болх тlанз авнаце бу. Тхоай агрегаташца а товса дага да тхо цига удобренеш.

Хlанз севалов хьажкlаша леладераш, трактористаш, кий лехкараш агротехнически курсашка дешаш ба. Цуна цхьана звеньевшка къахьегаргдараш белгалбу. В. И. Ленин ваь бlаь шу дузача денша лакъабахара гlаьйца декхараш кхоачашдара мероприятеш белгалъю.

И. ПУГАЧЕВ,
Шаьла района юрта боахама управлене агроном.

ОБЩЕСТВЕННИ КХАЧАН БОЛХЛОЙ СЕМИНАР

Общественни кхача кийбенга бахача наха ца зиэшара хlанз а вlаштlехьдаьккхадац. Массайолча предприятешка лелаяи наха гlулакх дара керда формаш. Столовей, ресторанай, кафей треста предприятешка хlанз а кулгаеша лу технологически балхаш. Вокка физически къахьегаш дlабода силадашкара, кладовщикара общественни кхачан предприятей цехашка продуктан хьаерга.

Салатанташ винегретанташ эша баьнадараш ботт, вlашагlкаду кулгаеша, иштта кулгаеша тха керда помидораш, нарсеш, бетта дуъ хореем, хоза бум, лимонаш, маьлк, кхыйола продукташ, кулгашца дуъ бол.

Общественни кхачан предприятешка керттера дешаш да кулгашца деча балхашта механизаци яри йолаш йолча оборудовани дена пайда эцара.

Общественни кхачан предприятей белоацча болхлошта йовза а метаргйолаш вай республике йолаш а дика опыт. Дикагlйола производственни опыт йовзара хетаь ер дукха хе йоацаш яь «Общественни кхачан предприятешка кулгашца деча балхашта механизаци яри оборудованех лерттlа пайда эцара» яха семинар. Из яьа lилма-технически информацен пропагандан Нохч-Гlалгlай республикански цlенон столовей, ресторанай, кафей трестон. Цунна юкъе дакъа лоацаш хилар республика унлцlено лоарра министерство, УРС-а машинаькъа Грозненча станце ресторана болхлой.

Общественни кхачан предприятешка оборудованех пайда эцарах йола доклад йир фабрика-кухне производства заведующи йолча Р. Н. Пономаревас.

Семинара юкъе дакъа лоацаш хиннараша лаьрхlа болх беча lомайно фабрика-кухне опыт. Общественни кхачан предприятей специалистоша опыт вlаши йовзийтар пайдане хилар, цо новкъостал дергда цхьайола специфически башхалонаш гучахара, производстве кулгашца деча балхашта механизаци еза.

Семинаре дакъа лоацаш хиннараша цхьа барт а болаш гlанйцар общественни кхачан предприятешка кулгашца деча балхашта механизаци ярахи оборудованех дикагlа пайда эцарахи йола рекомендацеш.

И. РЕШЕТОВА,
lилма - технически информацен пропагандан республикански цlен инженер.

ПАЙДАНЕ ГІУЛАКХ

Укх шера Сиборегlарча Аргарски мехкдаьтта чакхдоахача заводе вай мехка вгара йоккхагlа йола комбинированни установка оттаяьй. Грозненски проектировщикаш тохкаме болхлойя ба из кийчъяьр. Хlанз мехкдаьтта чакхдаккхара керттера процессаш цхьан комплекса чуйовгlа. Из бахьан долаш мехкдаьттах дукхагlа продукташ хьакъестае йиш йул.

1958—1960 шерашка вай мехка мехкдаьтта чакхдахара промышленность шин ааьнгахь детlаудар. Дукха мехкдаьтта чакхдахара промышленноста проектни тохкаме организацеша къастъаьстаяе установкий мощность лакхйора. Цхьабикъда, Грозненски «Гипрогрознефть» мехкдаьттан lилма-тохкаме институтей болхлоша вай мехка вгара хьалха мехкдаьтта чакхдахара керттера промышленни чуйовгlа болхах комбинированни установка кийчйир. Из тайпа установка бlаргуча заводе цаl мара эшац. Маларца яйча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача, Новогрозненски крекинг-заводашка цу тайпарча шин установкага болх бейтаргба. Цар кlеззигагlа йоттиг дlалоац, кхыча балхашта баха дукха болхлой мукъабоалийтаргба, хlьта хулаш бола пайда а боккха хургба. Ангарскеи Кременчугскеи комбинированни установкаш оттаеча доккха дакъа лаьцар «Гипрогрознефть» инженераша Б. Н Лутовойс, Э. Б Прозорова, ш. Слядиеве, ГрозНИИ тохкаме болхлоша М. Ф. Сапона, Я. Г. Мутовина. Уж установкаш оттаяьча Кременчугски завода экономически хьокхамаш хьалхарчул дукха а дикагlа, лакхагlа за. Цига болхлой штат 150 саг кlезигъеннай, хьалха дlабодаш хинна мах 30—40 процент лохбеннаб, дукха хий, электроэнерги, доаггор кходу. Цул сонгlа лакха дикал йола тайп-тайпарча ассортиментах продукци арахец.

Лаьрхlача комбинированни установкашта Грозненски проектировщиков заказах уникальни аппаратура, арматура, кхыйола оборудовани кийчйир. Хlанз мехкдаьтта чакхдоахача, хилча боахама кхыча доакъошка пайда эц цу керлача йоккхийча насосех, компрессорех, электродвигателех, пешех. Уж установкаш оттаьча заводаша 20 тайпара продукци арахец. Кхыча заводашка арахецаргйола продукция дукха а дикагlа я. Иштта «Гипрогрознефть» болхлоша вгара кердагlа йолча оборудованеца комбинированни установка хьаярх дай-мехка мехкдаьтта чакхдахара промышленность дикка детlаеш.

А. АЛЕКСЕЕВ,
НГl АССР областной совета ВОИР изобретателийи рационализаторийи секце доакъашхо.

БРИГАДАНА КАРАГІДУВЛАРАШ

«Октябрьнефть» НПУ гlишлон-монтажни ваха А. Г. Яцук керте латтача монтажни бригада доакъа къахьегама толамаш дика да. Цо хьалъю йоккхий автоматизированни объекташ. Уж цlоагlа эшаш а лакха дебит йолча мелоеи скважинашта. Цул сонгlа бригада гlишлошъераша хьалъю мехкдаьттех гази хьегух а деш уж вlаьхийтара эшаш йола йоккхий объекташ. Дукхьал 1969 шера бригада хьалъяьй № 209 йолча скважинера мехкдаьтта хьа а нийса сепараци яра йола гидроциклонни трапни установка. Дийнахьа буси 3 эзар тонн мехкдаьтта чакхдоал цу установке гlолла. Из установка хиннакъе хьалъяь кхар бахьан долаш цхьаккха а хьовзам ца хулаш болх бе йоллалар № 209 йола скважина. Хlара дийнахьа буси цу скважина лу 650 тонн lаьржа дошув.

Бригадана карагlдувла хlамаш lалаьмате дукха да. № 206 йолча скважинера «Грознефтегаз» управлене технологически цех йолча кхаччалца газопровод йиллай цо. Из бахьан долаш «Октябрьнефть» НПУ коллективна вlаштlехьдаьлар хlара дийнахьа буси кхы тlа а 180 эзар кубически метр газах пайда эца. Уж санна йола лоархlаме объекташ кхы дукха а хьалъяьй бригада гlишлошъераша.

Хlанз бригада хьалъеш я №183 йола скважина болх бе йолаялийтара чlоагlа эшаргйола гидроциклонни трапни установка. Дийнахьа буси цу установке гlолла чакхдаргда 2 эзар тонн мехкдаьтта. № 183 йолча скважинана бурув теха даьннад. Хlанз из бола бе йолаялийтара дола кийчон балхаш чакхдоахаш да. Геологически лоршеша хьахьоккхачох дийнахьа буси скважина лургдола мехкдаьтта 800 — 1000 тонн я. Шоаш хьалъер лоархlаме объект чилар хета а деш деррига шоай низаш эзрагlдаьха къахьегаш ба бригада гlишлошъераш. 25 декабре дlаяльяьккха лерхl цар из лоархlаме объект. Цига хьинаре къахьегаш слесара Чевычалова, сварщика Солохатина, слесараша Ахмадова Абдулхаджиева, кхычар.

Г. ЛУКЬЯНОВ,
«Октябрьнефть» НПУ производственно - технически отдела начальник.

ИХОАНЕНГА ГІА БОАХАШ

В. И. Ленин ваь 100 шу дузаш коммунистически къахьегама цех яха цlи лолае бокъо яккха лаьрхlад «Красный молот» завода ремонтно-механически цеха коллективо. 50 сонгlа сат ца укхаза хlанз ленински къахьегама вахте латташ.

Цеха болхлоша сийнача рационализаторски предложенеша массехк эзар сома ааькка пайда баьб завода. Цехе дикагlча рационализаторех лоархlаш ба В. Пезик, Г. Галуненко, В. Бартенов, кхыбараш.

«Лаьм деша» — из дезна кхалла-лаьцай цеха дуккхача болхлоша. Профессех дикагlвар яха цlи лелаю слесара Ф. Матрошина, токара В. Половникина воккхагlа волча мастера В. Бартенова.

Укх инглиска пхелагlча шера дикагlйола керда машинаш арахеца лаьрхlад завода коллективо. Цу балха хьалдарчарца хила деш делнад ремонтно-механически цеха болхлоша.

Л. ДАНЬШИНА,
«Красный молот» завода культура цlен библиотекарь.

БОЛХ ТОАБАРА НОВКЪОСТАЛ ДЕШ ХИЛА ЕЗА КРИТИКА

КЕПАЙОАЗОН ОБЗОР

Юбилея сийна тlаьйна декхараш кхоачашдара гоноден юртен къахьегамхой сарцагlйоахача боккхача лоархlаме да районни газеташ. Шоаш кепаетта материалаш дикагlен чулоацамегlен хилийтара уйла чlоагlагlа тlахийта яьннй газетий редакцеш. Цо новкъостал ду наькъ хьинар ийлара, партийни балха боарам лакъбара, партийни организацей производственни коллективий балха тlара дикагlа йола формаш методаш дlайоаржаяра, нахапара партийни организацей бузамаш чlоагlдара. Республика вахарера толашагlа дола хlамаш кепаеттара дика опыт йолаш да районни газеташ.

В. И. Ленина яьхад, дешаш бараштa хьоахамеча боакамий толохьанаш, цар боахама приемаш lомаш довзийта, цар толама бахьан ца lаш: «вокх оагlорахьара «lаьржача доска» тlа уттае еза тlаlерга чекинталнана традицеш» делаеш йоза коммуналь еттта аьлча анархеш, зер дайна делилга, порядок ца хилар, спекуляцеш лелаяр». Из Ленина къахьар тахан ега денoшка а боккха лоархlаш болаш да.

Критически материалаш «Оарц доахъаш бола хоам», «Сатирически уголок», «Газета тlахьожаш лоаттабу» яхача а кхыча а рубрикашта кlал кепаетт дуккхача районни газеташа.

Г. Исдева яьаь «Серженъ-Юртовски эксперимент» яха фельетон кепатеха араьаьккхар «Знамя коммунизма» яхача Шаьла района газета. Фельетона тlа хуьш «Аргунский» совхоза цхьолагlча отделене шурий-товарни ферма бахка тlарча цlенхашпттарча кхоачамбеацарех. Дукха ха йоацаш а тlехьа дикача производственни хьоккхамашца цlи хеза хинна шурий-товарни ферма хlанз совхоза кулгалхошен специалисташен бокъо йоацаш йиц е хилийта текса йита я. Доахан воргlа кхаба, хlьта шура кlезигагlа яха баьннаб укхаза. Ферме доахан кхабара рацион бетаярах кхыча шурий-товарни фермаша а дlаала тарлуш керда эксперимент лоархl бригадира Мунаев Зоврбика. Хlаьта маларра аьча ферме да боаш хилар гуш да.

Дукха ха ялаеннахь-лоацаш йаракха хоаш бар газета. Фельетон совхоза партийни комитета заседанеш йийцадь дьнна. Газета аь критически выступленеш нийса лаьрхlар коммунисташа. Фельетона тlа дийна кхоачамбеацарам дlадаьхарга гlулакхаш белгалдир совхоза дирекцеи партийни комитетои.

Цу масалаш хьагуш ма дарра, шийжанааьна. нийса. кхычарх хилча йакъахьа хеташ хьа кригакахъ пайда баьннаб. Яра критика яь газета ах ваькъа тlа сецадац. Цунах дьоранш хьажа а хьежа, цар лаьца дешаш барашка хоаш бьб ер. Газета лаьча выступлене гlулакхаш хаина меттахьа хьоалаь ца lеш боахамера ькъа оалангара деча тоа а дир.

Кхоачамбеацарехи хиленхи дохкха баьлар гричахьа дlалуяна, уж дlадоахаргйола наькъаш белгалие lоваар парте, экономикехи культурехи дlахе ийр дуда лоаттабеча къовсама толашагlа йола средство доарl по критике самокритикахьй. Къаьстта лоархlаме да, критика хьалхаш нийсеи хилар. Контина ей доладохьан доашна, къоасташ болаш, хьалла, нийсеа дакха деза. Цхьабакъда, уж лоархlаме гlулакхаш тергал ца деш хул районни газеташ тlа ейа цхьайолча выступленеш.

«Ленинская правда» яхача Урус-Мартана районни газета шийна lоаe хьа агlув хетаьй хьалха дешатара заместитель хиннача В. Яхъяева «Маькха завода» удельни князек» яхача статьяна. Статья тlа хуш маькха заводен хьалха хиннача цун директора нов. Хасанове балха тlарча кхоачамбоацарех.

Статьяй автово нов. Яхъяева, материала бокъонна уйла а ьь, талла а техна, кхета а ьь яьъ езача метте. шийна аттагlа дар хержар. Цунга хьежжа хиннай статья а. Из маькха заводера гlулакхаш дувцаш Урус-Мартана райИЛО правлене ьыча шеррача заседане ьь стенографически протокольш йоазув цо хlанз мара хlамa дац. Журналиста дешо правило биллыьй статьяй автороа факташ цlаьккха а кхы цlаькха а тохкаддс; цун вlаштlехьдаьпа хан факташ хьавlашагlа а теха, царна юкъера общественни лоархlам боккхагlа болаш ярош хьахарда а маькха завода балха тlара кхоачамбоацарам дlадоахарйола наькъаш хьахьокха а. Следственни органаша тешачул тlехьагlа статья тlа наьаь хинна дукхагlйола факташ бакъ ца хулаш йисай, хlьта царех хlама яде а дагlаьаз.

Парте районни комитета бюро, из статья кепатеха араьаькхача «Ленинская правда» яхача газета редакце даь гlалаташ шиш хапчахьа тоха а даьа партийни наькъаца йе-боагтlача тайпара мах бир цун. Статья тlарча къамьла lы советски кепайоазон наькъаца йоацачо тайпара бlеха, саг гий лоацача воаккхаш хилар белгаладьаь.

Юхаш йола факташ бокъонна тахка а ца тоххаш материалаш кепаеттаро, гlулакхаш бокъонца шоаш ма дарра ца дувцаро кхоачамбоацарам дlадахара новкъостал дац, цар жалобаш йолайолийт, хьовзам бу. Эггара хьалха цо дlатех. кхоачамбоацарам дlадахаш за лоаг ца хилархи дlадаха торо хиларахи критически выступленоа лог тешадергдолаш, дувцаш дола кхоачамбоацараш дувца доагlаш ма херрен дувцилга. Газета хlара критически выступлене керладар, бакъахьардар чlоагlдара новкъостал де деза, кхоачамбоацараш гlалаташи белгалдахарах кхоачам ца а бе.

Б. ИЛЬМИЕВ,
КПСС обкома инструктор.

ДОРА ХЬЕХАМАШ

ГРИПП—КХЕРАМЕ ЛАЗАР

Грипп цамогача сагагара уналценача сага атта дIа-дсалаш лазар да. Грипп хьоадер — вирус—геттара зIамига микро-организм я. Кхайкхача къамыл-деча хана, Iершаш дьхча багар-ча шоддий зIамигача цицхидгашца аре а яьле фепа дIа а ийя, вайна гонахьарча хIамашта тIаюж иэ.

Мерий чу иха вирус сихха йийба а йийбе, иа чуйнжа лоадаме хя а дьалехьа ихьан а шин дийнахь ла-зар ккет. Из кхийттача хана шиа-ла ют, корта лаз, массе мьлже лаза йолалу, гIоарах дай хул, дaара чам бов. Ишттача хьал тIа-волча ханна садоахача пакъапи-кара диткъя мордаш лаза долалу: насморк, йовхараш. Нагахьа санна осложнени йоацаш грипп дIадоде, лазара еррига белгало-наш 5—6 дийнахь дIайоал. Ос-ложнени хилча кхераме да грипп, хIана аьлча цо организмана чура низаш мел а дайа, шерра ниъ хьабелд лазар хьоадеча кхыча ми-кробашта. Гриппо къаьстта атта осложнени ду пеххашта, бронхашта, плевраште. Цкъаза грип-по осложнени елча хала лазар ккет чурча органашта (дега, жа-марашта, голнигашта, чурашта, дьавна тIагIоале боаллача мор-да).

Грипп къаьстта хала хул берашта. Гриппозан доахьажо бера нерви системах лазар тох, цIин ле-лам толхабу, хери ле долалу, чона лазар хул.

Цудухьа лазара белгалонаш гуча ма яьллиге а, унахо метта Iо а вужавь, кхайка лор тIавоалаве веза. Долла хIама де деза грип-пагIа цамогаш вола сит вохх де-валхоах, къаьстта а хагийча берех дIакъоаставара. Цамогаш хинна сиг къаьсттача цIагIа уллазар дикагIа да. Нагахьа санна из дa торо еце, шийна къаьстта моат лелабе беза цунна, духьала хIама алла дIакъоаста а бэ.

Унахочоа къаьстта шийна хила еза белье, пхьегIа, юхьмарех дье-хкиа гата. Унахо чуулаш доле цIа геттара цIена леладе а фо чуккетийта а деза. Хлорин хIира растворaца (хи веддарава—хIама дуа цкъа Iаг) хIара денна дала деза ка, кораш, неIараш. Унахо-чоа гIулакх деш волча сага батах доаллаш массеж чхьор дaь вIаши-ле дилла хи-кисп хьла деза. Хован да, унахочоа бегаре араулача микробех 90 процентага кхачал-ва араш диазза вIашиадилача хи-кисе сецаелга.

Грипп хинкача а цуннах вераш воагIача а саго гонахьарча наьха кулгаш дуела а барташ даха а мегаргдац. Унахценача наха ле-лаю пхьегIаши хIамаши дилаиза долча кулгашца хьанйе мегаргьяц цо. Инфекци дIа па аржнятара кхайкадичеи Iершингаш дуллачех хана бета тIен мерий тIен йоа-лакх дехке деза унахочо.

Нагахьа санна грипп кхийтта нах ялата цо могашехьа учреждене е предприяте балха баьх-кабале, уж цу сахьате санчасте ба-хийта беза.

Къаьстта лоархIаме да гриппах цамогаш бола нах шоай хьалхьа берий коллективашцара дIакъоас-табар. Берий яслешка, бешанаш-ка, школашка, производственно-техническе училищашка грипп пихъеделача хана цун белгало-наш йолаш дола бераш вокхарех дIакъоастаданза дергдац. Грипп шозлагIа юха юкъе е даьнна, бе-рий учреждениека шерра дIадар-жа доладой, карантин оттае еза.

Гриппаца лоаттабеча къовсама юкъехьа еза массане а юкъе пайда эцаш йола пхьегIаш, лоа-зоргаш, кхийола хIамаш лазар кхийттача берех лораергйола ме-роприятеш. Общественни кхачан предприятешка пхьегIашта дIайха хий кхарзарех кховчамбаь Iе йиш яц, кхекхе еза уж 5—10 минута. Кхача дIа-юха кхухьаш лелаю подноеаш а кштта кхекхае еза.

Гриппаца лоаттабеча къовсама бокхеча лоархIаме да фо цIен-дар. Феца дукха йIаьха йоахалеш гриппа вирус. Кхыметтел фо чу-кхетийтача а кIезиглу фецара ви-рус. Цудухьа гриппаца лоаттабеча къовсама данза дергдоацаш хIа-ма да каст-каста цаи чубахача цIеношка, учреждениешка, школаш-ка, кино, театрашка, вокзалашка поездашка кердa фо чудайтарга.

Грипп даьржача хана бераш цу-нах лорадара данза даргдоацаш лоархIамегIарча гIулакхех цаI да цара автобусашка, трамвайшка, поездашка дIа-юхе кIезигагIа хилар. Шоашна хкула мегаргдац бераш тика тIа, кино, театре, хьаьнна чу а хьехаш берий ут-ренникаш ца хача бакъахье да.

Гриппаца къовсам лоаттабара кIезигача лоархIаме дац хIаране аь-ший дегI цIена лелалар а. Кулгаш дила деза лазар кхийтта-ча сага гIулакх даь массазa дола, транспортаца дIа-юла дийнна чу-даьхача. ЦIакхаьчачул тIехьагIа кулгаш меттел, юхьмараш а йи-лача дика да. Цу кепа мераIур-ташка кIезиг-дукха сапа чоп чу-хьебалийта беза. ДукхагIча даькъе дар чу Iов вирусаши бактереш кийна дом. Гучадьннад, сапа чоп грипп вируса чIоагIа Iоаткъам беш а сага кулгаш тIен бата тIен йийшача бактерех 90 процентага кхачалца ераш йовеш а хилар.

Халданза фо цIен а лоаттадеш, цIагIа лелаеча хIаманта дезин-фекци а еш, гриппозан инфекци яржаргйоаца гIулакх ду оаш, гриппах нах кIезигагIа цамогаш хилийтара вовкъостал ду.

А. КАЛАШНИКОВ
городской санитарно - эпиде-мически станце санитарна про-свещене кабинета заведующи.

«Грозэнерго» чуйоагIача произ-водственно - энергетически конто-ра коллективо чIоагIа лоархIаш сийдеши да электродиспетчер Да-нилов Алексей Никитович. Конто-ра болхлоша юкъе эгтара къаь-хьарчарца елар цунна коммунисти-чески къахьегама уларник вай сий-лен цIи. Ше нига болх беча укх ткъаьх шера дукха специалисташ хьалихебаьб цо. Общественни балха тIа а хьинаре ваькъа лоац Алексей Никитовича.

СУРТА ТIА: пульта управлене-ра электродвигатель болх бе йола-йолийташ ва электродиспетчер А. Н. Данилов.

И. Панова сурт.

Советски искусствана юкъе къаьстта моттиг лоац берий театро. Из хьахиннад Советий Iаьдала хьалхарча шерашка, хIанз вай мехка берий 145 тоххий, 44 къонача зрителе, цаI музыкаль-ни театраш да. Цу театрашка уггаре 27 меттала спектаклаш, мил-лионаш берашu ух церга хьажа.

Ше хьахиначa хьалхарча ди-нихка дена берий театра мерттa-ра декхар да В. И. Ленина указа-ни кхоачашьяр. Цо аьнад: «Вай школа дахкарийна я кагир-хоита Iиамой ардаш йоавийта, коммунистически уйлаш хургйо-лаш уж кхебе, царех образованни нах хьахиийта». ЦIхола санна, театро а кхэтаю кхуаш йоагIа тIе-хьа Ленинска сийлахь-йоккхача идеалаца, шоай социалистически Даьхе дукхавезргйола уйла чу-йоссийт.

Эгтара хьалхара берий проча-нальни театр Москве хьахий-нар 1920 шера. Театра хьалхе ле-лайора директора, Анатолий Ва-сильевич Луначарский председа-тель а волаш. Цо шийн болх дIа-болабир Б. Вольминштейна аьль-яча «Маугли» инсценировка Г. М. Пескарe постановка а оттаеш.

Вай Нохч - ГIалгIай республи-кански берий тоххий театр дия-лад 1937 шера сентябрь бетта. Цо эгтара хьалха оттайнр Г. Мат-веева язъяча «Волшебная галоша» яхача пьесах йола постановка. Из вIашагIтехар культура го-родской Цlен режиссер хинача Шевелев Израиль Самойловича.

БЕРИЙ ТЕАТРА—50 ШУ

Вай берий тоххий театра эгта-ра хьалхара актераш, хиенб Во-стриков Александр Николаевич, Сушко Иван Васильевич, Яковлева Мариа Трофимовна, Таль Евге-ния Иогановна, кхьбараш.

«Волшебная галоша» яха спек-такль оттаьчул тIехьагIа цар от-тайир «Кот в сапогах», «По щучьему веленню» ахараш. Уж ду-кхаезенна тIийцар хьонача зрителаша. Болх бе хала дар, театре ший помещении ицар, дIа-юха бaха транспорт ицар. Актера-ше шоаш дIакхузьар декорацеш, тенинаш, кхыдар.

Вай тоххий республикански театр дола 32 шу да. Цу шерашка театра актераша уттаьй ди-ка а безаме а советски довзол дальрчен авторий произведенеш йола дукха спектаклаш. Царех я, масала, Я. Вильковскен, Г. Янушевскаяси язъяь «Тигренок Петрик» яха пьеса. Цу тIа дуьц боккъонца йолча майраллаш моттийте лела-еча майралаш, зIамигама тур-пала къонахчалга, даналга бода ниъ, цунак саг хьалнарга бода ниъ, бера уйлаш, цун хьашташ; вай республике меттел кхычаьха а дика лоархIаш йола «Кетьшин день» яха пьеса, «Слоненок» яха Владычиной пьеса, «Сомбе», «По щучьему велению» ахараш, кхы-ераш. Берий тахнарe гIулакхач уйлаш дика юкъал а Полнеевой «Зайка-зазнайка», «Весёлые мед-вежата», Н. Гернитан Т. Гуревичен «Гусенок», Г. Ландау «Верный Джим», У. Гайсултакова «Дошо бIарг», А. Хамидова Сийна тхьан бола кхокха яха, вай тоххий театра актераша уттаь поста-новкаш.

Тоххий театро творчески тол-маш доехача дохкха декъе ле-цар ханал хьаьха веннача режис-сера Балабанова, актераша Хо-лод Екатерина Васильевнас, Рыж-кова Людмила Петровнас, хIанз пенсе болча, театра хьалхарча пи-онераша Востриков Александр Николаевича, Сушко Иван Василь-евича, Яковлева Мария Трофи-мовнас, хIанз болх беш болча Та-аль Евгения Иогановнас, Алек-сенко Екатерина Филипповнас, Ткачева Вера Кондратьевнас, Ша-мова Софа Чапаевнас, Мехтиева Роза Хасановнас, Албастов Мовла-де, Гануиев Вахас, художникаше Коморовский Игорь Владимирови-ча, театре ткъаь шера болх беча Листопадов Николай Сергеевича, Тетра болх товбеча дукха къа-хьийгад хьалха веннача театра ди-ректора Лымарев Дмитрий Гри-горьевича.

ХIанз театре болх бе баьнаб шоай гIулакх дукхадеза, дика сакхета кагирхой. Уж бе, масала, театра, музыка, кинематографе Ленинградски институт йистемьна Лавина Викторовна Штрик, вай культпросветучилище йисте-яьнна Павлухова Нина Михай-ловна, Квашнина Галина Ивановна, Дерюшкина Людмила Евгеньевна. Дика творчески тоххий денлад укх шера эгтара [illegible] вIашагIтехача гIалгIай группа.

ЛоархIа бераштa доала [illegible] раша доаккха гIулакх ду [illegible] кхуача тIехьенна идейни, нравственни, эстетически кхетам лаца, вокхарех йола коммунистически уйла церна чуйоссаш. Цул совгIа, берий театраш эйхха юкъе дахад педагогически балха, шоала вахара, цар дохкха [illegible] стал ду хьехархоита бераштa да-шар хьехача, кхетам луча.

Берий советски театра бахко-ша шоай 50 шу доале [illegible] эзью доккхий толамаш даьна, дукхха миллионаш болча къонача зрителашта шоай искусство-дикка езэлийта.

Советски сага дикагIйола сена-лаш хьахьоккхаш, вай Даьхен дIа-яха турпала селхане, сий дола та-хане юкцаш, патриотически уйлаш чуйоссаш йола произведенеш вай-ий драматургаша, чIоагIа къа-хьийгад уж къонача зрителага кхоачийтал режиссераша, актера-ша, художникаша.

Дохкха а, сий долаш а, безам-кхаме а да коммунизм [illegible] йолча вай хьалхуча тIехьенна кхетам пуш болх бена актерий, режиссерий, художникий, педаго-гий декхар. Из диаза кхоачашдаре тIехь къахьег веннай Нохч - ГIал-гIай республикански театра болх-лоша.

В. АБАДИЕВ,
Нохч - ГIалгIай республикански тоххий театра директор.

ВАЙНАЬХА МЕХКАРА ВЮВНАШ

Ишта цIи йола фильм хьок-ках вай республике Централни Iилман - популярни фильмай сту-де болхлоша. Цо хьатойт вай рес-публикера архитектурни памятни-каш. ЛоархIаме дакъа лоац филь-ма археологически материалаш. Цар дикагIа довзийт вайна лов-ирой вахар, къахьегам, дина ри-туалаш. Къаьстта дукха дуга фильма лохчаш, гIалгIай истоpe къаьлача а юкъера бIаьшерий а периодаш лела.

Творчески коллективо болх бир Советски, Назрана районашка.

Централни Iилман - популярни фильмай студе лоархI 1970 шера кхоь бетта из фильм архкеца.

И. СЕРГЕЕВ.

Керда телецентр хьалхьаш латт Киеве, 372 метр лакха дIаургьа ажурни башни. Из хьалхьа аьнча, цун ловкъосталаа кхаь программагIа 100 совгIа километр гаьна ергьа телевизионни вещании кхаь программагIа радиовещании.

СУРТА ТIА: телебашня вовсу-[illegible] вIашагIйоххаш бa «Центр-стальконструкция» яхача треста № 21 йолча гIишлоягьача управлени монтажникаш Н. В. Родионова (аьдехьа) Л. Н. Ли[illegible].

А. Подлубе сурт.
ТАСС фотохроника.

США КЪАЬНАЙЧА ПОЗИЦЕШ ТIА ЛАТТ

Нагахьа санна ВIашагIкхийт-тача Штатий Вьетнамера полити-ка хувцаяла терлуш хиларах кхы цхьанне а иллюзеш юкейисе хиннаяле, е, хIана уж цIеяхьенна дIааьнна. Укх тIеххьарча цхьан беттаа ах беттае американски те-леяритлашта радиолоадуегIе-раштен хьадхашка хIана шола-гIа къамаьл даьд президенте Никсона шийн вьетнамски полити-ка «хьайовзийташ», цудухьа хIанз геттара дика хьахойлад, товш бовца тIом сихха хоалабе аьнна хорхамаш хулча хана Никсона дезна дош историe иувлий къамаьл чу кхоссалге.

15 декабре президента даьча къамаьло цIаьхха а бахьаир. ВIашагIкхийттача Штатий хIан-ззоа правительство, шийл хьалха-гIо хиннар а санна, вьетнамски проблема переговорий цаькъаца е ца къовсташ, тIема средствош-ца къоастае гIертаги хилар. Се-натора Фулбрайта образно аьнна, из «дIахо а хьадда йоацача йIеьхкача хана къамат лоаттадарен нах боабарень» мaIем до-лаш да.

Никсона хьаккайкадир, хьатIе-доагIача шера 15 апрель хьатIе-ххачалехьа Къулбехьен Вьетнаме-ра американски бIу ВIашагI-кхийттача Штаташа 50.000 сага кIезигбергхилаз. Литавоаш лекха йолаеннача официальни пропа-ганда Вьетнамера тIом соцабара тIаераавь «керда инициатива» санна лоархIаш кхайкабора из гIа.

ХIаьта ма дарра аьлча — из мукъагIа, общественни уйле Iеха-яр дукха хьовзаь демагогически хIилла мара кхы хIема хиннада-цар. «Нью-Йорк пост» хозахета белгалдахаца, эгтара тIехьагIа Никсона даьча къамаьло лийр-хIар — «ВIашагIкхийттача Шта-таша шоашта чухьа нах раьза ца хилар дIадаккха» гIертанга хилар.

Къулбехьа Вьетнамера ах миллион американски эскар США правительства «вьетнамизаци» оалаш йолча политика тIа а дегIа вIалла лоадем боацаш кIезигдар, из дарра аьлча, гIема халон док-кхагIйола дакъа сайгоански мари-онеткашта кахдахьийта гIертаца да. Кхыча дешашца аьлча, деш доле къамаьлт американски хьаш-таш бахьан долаш вьетнамций шоай кулгашца вьетнамцаш бо-байтара хьакъехьа да.

Дунен халкъашта юкъерча шеррача общественносто, раьза йоацаш а эгIазьяха а йолаш, бех-ке ду вьетнамски халкъа духьа-лара агресси соа чекха сопаш аме-рикански правительства ца титир. Дерригача мехкашка тIа-тIа дукхагIа чIоагIлуш боагIа агрес-си соцайтар духьа, США а цар союзникий а берригa бIу Къул-бехьен Вьетнамер арабаккхий-тар духьа лоаттабу къовсам.

Советски Союзе, дукхача кхы-ча мехкашка а санна, 20 декабре Къулбехьен Вьетнам мукъаяккха-ра Къаман фронт вIашагIъелла 9 шу дизача хакаца нийслаь вьет-намски халкъа къовсамцарча со-лидарносте кIира да хIанз чакх-лоаккхаш. Американски агрессо-раша Вьетнаме дувца ца хеза яккха гIулакхаш леладаре деррига дунен тIа хьовяьча дорхача протестах дIатох шийн оаз со-ветски общественносто. Вай мех-ка халкъо чIоагIа къоабалъю латаш йолча Вьетнама новкъо-стал дараш из хьаллаперан тIа-ерзаь КПСС-ен Советски пра-вительство чIоагIлен деррагIен йола политика.

ДУНЕ ЦХЬАН КIИРАГIА

ИТАЛЕ КЪАХЬЕГАМХОИ ДУХЬАЛЪЭТТАБ

Ерригаа Итале 16—17 декабре сэйцар лела поездаш, автобусаш, трамвайш, хи тIара катераш, Да-ка вIашагIъэллав цхьан бартаца 24 сахьата къамал забастовка йир машинаньъо, городской, ду-кен халкъашта юкъара транс-порта болхлоша. Цу цхьан хакне царца цхьана забастовка еш бар цхьа миллион гаргга пачхьал-кхен гIулакхаш тIара нах. Стан-ка чакхйоалаш забастовка еш бараша дIалехараш хьаллоацаш йоакха демонстраци хилар Риме.

Уж дIадехараш керттерав даькъе экономически мaIан до-леш хиннадале я, къахьегамхой шерра выступлени толаме чакхъ-яккхара факт ше хIанз Iтале латтача хьалашка боккха поли-тически лоархIам болаш я. Мехка хIанз а дижална 14 саг ве а вуаш, 105 сага човнаш а еш 12 декабре Миланец Римех лийлха-ча фашистоа бомбаш зов. ХIанз цхьаккха тайпа шеко яц, терро-ристашeх царна тIехьа латтача реакциони гIозарашех лийрхIар мехка кхорамси кхохкамен хьал оттадарах а къахьегамхоша даь-хача социальни толамашта хIама тохарах а латташ хиина хила-рах...

Массаьа а эгIазвахна раьза воацашa волча хьалашка уйлаз еза къахьегамхошка выступле-неш кийта шоай вIаштIехьдаргда аьнна хийттадар фашистски про-вокатораште. Царна ишаш хил-мар, бехк унеча керта тIара унах-цIенчоа дIатIа а била, конститу-цена духьалара гIулакхаш ле-ладара аьдехьера мизаш бехке деллег мехка диктатура режим от-тайра ниъ буллилгеi дар.

Цхьабакъда, режиме лийрхIар кхоачаш хилазар. Цун вIаш-тIехьдалаззар Итале болхлой класса из еххьаннача тIалзача. Компарте баьча тIахьехамагIа фел лакхьярнех барт чIоагIагIа вIаштIехьбаккхарцeх, шийн мугIа-раш кхотадарца жоп делар цо фашистски провокацешта. Iодан-хачa цIийца нийсдала йиш йо-лаш дац, язду «Унита» яхача га-зета, болхлой болано, демокра-тически антифашистски низаша хьош болча ниъ тIара юхадов-лар. Коммунистий деррига ни-зaш — республика лорaepa, кер-ла социальни политически хIа-маш карагIдалийтар духьа болх-лой классой деррига хальъон лоаттабеча къовсама юкъе дакъа лацора — цу тайпара тIалхсхии баьб Итальянски коммунисти-чески парте.

Цу хьалашка транспортнийн пачхьалкхен гIулакхаш тIарча наьхен юкъара забастовка тола-ken дика вIаштIехьбаьккхна чакхъяккхаро хьахьокх Итале болхлой класс, къахьегамхой цхьоагIо йолазаь сакхетам лакх-беннен хилар.

ЮХАНЕХЬА БОЛХ

Ливе халкъо лоархIаме котало ьаккхей цу Iарбий мехкара ко-лониальни порядкаш дIаяхара лоаттабеча къовсамe. Ливе тер-риторе тIара английски базаш 1970 шера 31 март хьатIаллечале-хьа дIайолхаргйолаш вича соглашеца укх денношка кул-гаш эздарца чаккхьяьлар ливий-ско-английски переговораш. Цул тIехьагIо уржено переговораш йолаелар Триполе ВIашагIкхийт-тача Штатаца. Уж чаккхъяьнна-чул тIехьагIа хьаккхайкадьк Укаус ихача йоккхагIйолча ба-зера американски бIу дIабега болибаь хилар.

Американски английски ба-заш ливийски территоре тIара дIайхарах дола дош практически къоастаде йиш хилар укх шера 1 сентябре Ливе из революцa баьлен долаш. Монархически ре-жим тIера кхоссаро хьайкаво баькха империалистически «хьаьшиа» Ливера арахоесера ниъ цIенбар. Ливе революцони правительства, ше эгтара хьалха довхача гIанех цаI а лоархIа, кхыйе мехний балеш мехкара дIаарайохалга хьадехар цхьа бахкьа долаш дацаэ. Хоаш да, уж цу мехкачa колониальни порядкаш керттора чIоагIале хиниилга. Шийна дукхалга дилача деорел ливийски эскар е мичад цу базашка латта англо-америкa-нски бIу миосел-м.

Ливера базаш дIаяхе Англие ВIашагIкхийтта Штаташа раьза хилар цу мехкара шоай позицеш еррига а дIайла лоархIа импери-алисташ хилара тешна дезш вIал-ла а дац. Къаьлта из бакъдеш дар — Триполе переговораш кул-ча ханна е лаьрхIа хинна пач-хьалкхен переворота ыттув ца болаш йисар.

ХьалхагIе баьча тохкаио хьахьекхачох, ливийски эскарaш-та юкъера теламе йоаллче эле-ментех пайда эза лаьрхIа хинна империалистически режиш цар шоай къамаш хьашташ хохкаргдо-лаш уж шийна тIехьаятар духьа. Заговорщикашта юкъе, белгала аьнча, наьсбешаб хьалха хинна оборонан чурча низийн министраш. «Шекo яц, — язлора «Аль-Мухаррир» яхача бейрутски газе-та, — Iарбий революцена духьа-ла хила заговоро лийрхIача кер-терчарех цаI — ливийски терри-торе тIара кхыча мехкий бIу ара-баккхара хьакъехьа йолзенача переговорашта новкъарле елга хиларах».

ДIабоЛаенна переговораш йIаьхьалийта а кхаа а гIертар Англи а, шитта ВIашагIкхийтта Штаташ а. Ассошиэйтед Пресс яхача американски агентство хьахкхайкадир, английски оагIув бIарчача шера переговораш е дага хинна хилар. Ливе револю-цонни совето чIоагIа духьале ярои цхьаккха тайпа новкъарле-ваш Ливе лоарг ца хилар цун председатела хоадамболлаш хьаккхайкадаро тIехьашка цэ баьлча ца боалача кхоачабир Англеа ВIашагIкхийттача Шта-тийн ницкъаш. Колониализмаши империалистически доалазя юкъе дисараш шоай оалаш а тIехьа дIадаха кийча да Ливе халкъ, ГIаргIарча Малхбоалехьера кхыцон халкъащ а санна.

ШОАШ ГУЧАБАЬХАРАШ БАРТ ЭГIАБАЬРАШ ШОАШ БА

Нигерех дIахаьдача «Биафра Республика» оалаш йолчух деле-тале юкa а юкъагIъьяр тIом соцабара хьакъехьара перегово-раш. 18 декабре Нигере централь-ни правительства векалаша шоаш вIашагIкхета безам дииа-ча Аддис-Абебера дIабехир се-паратистий векалаш. Ишта ай-на дIаьльар «Африке йоккхагI-йола из пачхьалкхен укх 29 бетта мустъеш латта эскарий боабеш бола граждански тIом соцабара йола кхы цхьанкхе кхо торо а.

Дош хургдоацаш йола шоай авантюра кхы а дIахо лелае йиш йолаш ба барт эгIабараш Ниге-рия дIахаьдача малхбоалехьарча провинце территоре тIарча мехк-даьтта Iалаьчате йоккхайча за-пасашта эксплуатаци е шоашка йиш хулийташ йола, шоай мукъа-тIара сепаратистски режим хоале йисар дош долча малхбузехьар-ча цхьалолча империалистически монополиашта уж чIоагIа хьаллоа-цандэь.

Шерттига бола а, цхьабакъда бIубенна цIенъаь мэтех дIаяк-кхарга шийн бIу бодаш йолча Ни-гере Централни правительства, тIема ше нот йолашехье я, цкъа санна дукххаза а дIаьхад пере-говоршй цаькъаца мехка машар оттабергбар пай, оттаеш йола ус-лови мехка территоре бIарчча хулийтalга мара хIама а доацаш, хIана аьлча из еккълар импери-алисташта мара ыттув болаш дац.

Нигерера граждански тIом со-цабараа дола дош къоастале бе-зам болаш цунга хьажа бола-елар Африкански Цхьоагiон Организаци. Шоай лоIамеча 41 африкански мехка пачхьал-кхенашта правительствашта керте даттараша дакъа а лоацаш сентябрь бетта юкъе Аддис-Абебе хиннача ОАЕ цахлагIча сессе цахьке оагIув тIалхийхар нигерийски тIема тIа Нигере бIарча цаI йолаш лоаттаяра хьакъехьа «Африка эгтара доккхагIйола хьашташ» бахьан долаш барт вIаштIехьбаккхара а машара пе-реговораш сов чекха дIайоалара а. Дунен халкъашта юкъерча цу авторитетаи организаце решенех кхоачамбъара шоай мехка сую-ливе Аддис-Абебе переговораш елга ВIаштIехьдаккха вениiар Эфиопе император. Нагахьа сан-на духьала ше переговораш е ца туташ Iийча дунен халкъашта юкъера общественность раьза ца хилар а хкериш, сепаратистий ли-дера Оджукув шийн делегаци ахийтар Эфиопе столице. Цхьа-бакъда, делегаци Аддис-Абебе хьакхаьчача хена, цун кулгал-хоша хьаккхайкадир, ОАЕ аьча ре-золюце лараа тIа шоаш перего-вораш ергьац аьнна.

«Дейли экспресс» яхача англий-ски газета язлехох, сепаратис-таша из цу тайпара решени еоха а тIемага бода ниъ саййа мара кхыча тайпара лархIа йиш бо-лаш яц. Кхы а къоастия бола-шагIа аьлар Лагосе хьамалз ле-ча хана, Сьерра-Леоне республика посола: Оджукув а цуна тIехьа латтараша а «аттeча гIолла аьт-туа баьккхар» «Нигеререн кхыча африкански мехкашкарея барт эгIабара миллионаш стерлингий фунташ йоае шийча болча импери-алистий».

Нийсен хоадамболаши бов мехк ба!

Г. ШИШКИН,
Ю. НЕЧАЕВ.
(ТАСС).

Цифраши факташи

НАТО

Шо ммкнна тизо цу совгIо-мна Къилбаседатлантически бло-ко тIема гIулакхашка дIадахайтад 1.300 миллиард совгIа доллар. Из дукхагIа куй дунен шолагIа тIом тIе дакъа лаьцача эррига пач-хьалкхаша тIема гIулакхашка дIадахийтача дерригча ахча (1.117 млрд. доллар).

15 мехко — НАТО долтъешхо-ше кIира шера еш тIема расхо-даш (104 млрд. доллар) 1949 ше-рица мийсйча (18,8 млн. доллар) соаш 5,6-зза дукхагIа хилар. Ма-сала, ше тIема гIулакхашка дIа-ухийта аьча цу шерашка 7,3-зза лоскадаккхад Португала, Греце —7-зза, Норвеге — 6,7-зза.

Итале е мишта дукха аьча уйий гера Iоадарга, шийн тIема бюджет зIара шера 6 — 9 процент алсам а йоккхеш. Лакха 1949 шера дениз 1962 шерага кхачалца мехка офи-циальни тIема бюджет 2,5-зза ду-кхагIа а хилла, 1962 шера 844 мил-лиард лир хилар.

Нагахьа санна НАТО малхбузен-европейски малхам кийл тIема материалаш 1966 шера 7,1 милли-ард доллара мехка хиннале, 1970 шера 8,6 - миллиард сома мехка хургъа, хIаьта 1975 шера — 10,2 миллиард долларага дIакхача еззе я.

Лакха укх тIеххьарча итт шера мехкаша — НАТО долтъешхоше тIема гIулакхашка дIадахийтад Рур санна йола 30 — 40 йоккхе индустриальни район хьаяра тоь-ал ахча. Лакха цхьан бетта Ат-лантически блока пачхьалкхена-ше тIема гIулакхашка дIаухийт Сахара еррига массача еранаш-ка хий доахаре ловна мехка ахча.

Ядерни двигатель йолаш цхьа авианосец хьаерга дIадода ахча тоъаргдар Малхбузен Европе мех-кашна баха бергига цаI кхаь бет-та мехкаца Iоиамбар.

Юха ца оаш Iоадеш латташ гера доллашехье а, блока дола де-раш, эгтара хьалха Пентагон, хIанз а кховчамбеш бац НАТО европей-ски долтъешхой тIема расходий дIаязарча бовраних, уж расходаш дIадоаккха шера еррига а лоархIа-ча Iеньлате дукха ахча дIахоацаш хиина йолашехьа а — 23 миллиард доллар. Ер шу хьадовадена-ча юкхье Атлантически блока мех-кой обороне министраш Брюссе-ле хьоабайир гера Iоадера шер-да пхе шера программа. Цу тIа оттадьа «энергIатача дунен» обо-ромна, Малхбузен Европе латтен малхбузенгермански бундесвера нийсса социалистически мехкашта дуьхьарча ударни низий кертте-ра дахьа довни кхо бIаь шар американски сaлте хьаллаццаре юкъе едака доккхагIа дакъа лоа-цалга.

(АПН).

ХАОТТАМ

Тахан республике гIоалаш Грозен морхаш а йолаш, йовчал а йолаш, малхбузехьара гIаьххьача боараме, цхьаза чIоагIа мух а хенхаш ха хила а фегара темпе-ратура республике гIолла 3 гра-дус шелагера 2 градус йовхалга кхоачаш Грозне 0 градус гаргаш хила а тарлу. ДIахорча шин дена цин буси морхаш а йолаш юкъ-юкъе ехкан а хулаш, йовчал а йо-лаш лостамаш хувцаш, гIайло, гIаьххьача боараме кхо-чаш мух а хьекхаш хе хила а фегара температура бийсанка 1—6 градус шелая йолаш, дьаллерча юкъагIа 2 градус йовхалгар 3 градус шелалга кхоачаш делош-ка 2 градус шелалгара 3 градус йовхалга кхоачаш хила а тар-лу.

Метеостанци.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

ЛадувгIа, хьажа

23 декабрь
РАДИО

8.15 — «Сердало» газета обзор. 8.25 — Балов. Къилбаседа - Кавказа халкъий симфонически хьахара ашараш. 8.45 — Ленина цIерагIча колхозе (эрсий метта-ла). 16.05 — «Къона тIехье» (гIалгIай мет-тала). 16.20 — Моттигерча вещание редак-це къамаьл ду (гIалгIай меттала). 16.30 — «Хьалха тIадилле декхар». Къонача ком-мунистех йола передача (гIалгIай метта-ла). 17.00 — Нохч - гIалгIай ашараш. 17.30 — Колхозни юртара интеллигенция (гIал-гIай меттала). 17.45 — Юртбоахама знаней школе (эрсий меттала). 18.00 — Керда ховнаш (нохчий меттала). 18.15 — Аша-раш. 8.25 — Керда ховнаш (эрсий метта-ла).

ТЕЛЕВИДЕНИ

18.00 — Передачий программа. 18.05 — Юртара вахар (гIалгIай меттала). 18.35 — Дешархошта. «Кровообращение» яха фильм (нохчий меттала довккх). 18.45 — Телеви-зионни кердадараш (нохчий, эрсий метта-ла). 19.15 — Кердача шера алха хьачча а из йолча а хана цIи ца хилийтара къакъе-хьа. 19.25 — Очкаш, голаш, секундаш. 19.35 — «Ян Тельте» яха киноочерк. 19.55 — Шоана, бераш. 20.15 — Поэкъостaн йола дош. Осмина Хьамзата 60 шу дизарa. 20.30 — Дунен халкъашта юкъера обозре-ни. 20.40 — «Кто сеет ветер» яха нохчий-таьшна фильм. 21.00 — Передачий про-грамма. 21.15 — «ВIашагIкхета моттиг Же-нева я» яха художественни фильм. ШолагIа серя.

24 декабрь
РАДИО

8.25 — Ленински премие лауреата Расула-ра дIаловзх. 8.45 — «Къона тIехье» (эр-сий меттала). 16.00 — Коммунистически болам кхотабалера тIехьа КПСС-ен мыча марксистски партешин аттаттабу къов-сам» яха беседа (нохчий меттала). 16.15 — Спектаклашта йола музыка. 16.45 — Керда ховнаш (гIалгIай меттала). 17.00 — Кон-церт. 17.30 — «Къонах» (нохчий меттала). 18.00 — Керда ховнаш (нохчий меттала). 18.25 — Керда ховнаш (эрсий меттала). 19.00 — «Прогресси опыти» яха радио-журнал (эрсий меттала).

ТЕЛЕВИДЕНИ

18.00 — Передачий программа. 18.05 — Берашта. Фильм. 18.55 — Москве хьалха. Ацетонови завода слесарах Иерамлович йола очерк (нохчий меттала). 19.05 — Де-шархошта. «Лондони» «Парижи» яха фильмаш (нохчий меттала довккх). 19.25 — «Со боллало хургва» (нохчий меттала). 19.50 — Телевизионни кердадараш. 20.05 — Хоамаш. 20.10 — «Знание» яха Iилман-по-пулярни кинопрограмма. «Вайн махки». 21.00 — Передачий программа. 21.05 — «Серафима Фролова безам» яха художест-венни фильм.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина улица, 11 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора—3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехкто-кхама секретара — 3-34-38; партийни вахарен, культуран, промыш-ленносте отделий—3-42-30; Юрта боахамийн кисьмойн отделий — 3-42-28.

«Грозненский рабочий» издательства типографи, Революце про-спект, 7/84.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-96; зам. редактора—3-39-11; ответствен-ного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни, культуры, про-мышленности — 3-42-30; отделов сельского хозяйства и писем — 3-42-28.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Револю-ции, 7/84.

СФ05258. Заказ № 5578.